

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tribunal Poenitentiae Sev Libri Dvo Prior De Poenitente Ut Reo Posterior De Confessario Ut Judice

Stoz, Matthäus

Anno M.DC.LXXXIX.

Quæstio III. De Officio Confessarii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37144

QUÆSTIO III. De Officio Confessarii.

78. Officium Confessarii universim loquendo est triplex. 1. Judicis. 2. Doctoris. & 3. Medici; ut *supr. à n. 13.* dictum est, quia tenetur de iis, quæ ad hoc sacramentale Judicium deducta sunt, sententiam dicere; pœnitentem si necesse sit, instruere, & apta contra spirituales ejus morbos remedia præscribere. Hic autem strictius sumimus pro illa tantum obligatione, quâ tenetur curare, ut Sacramentum validè & integrè administretur, quantum est tam ex parte absolventis, quàm ex parte absolvendi, & quoad Pœnitentiam seu satisfactionem imponendam. Tribus Articulis complectimur omnia.

ARTICULUS I.

De Officio Confessarii circa absolutionem.

Circa hanc multa occurrunt, quæ Confessarius ex Officio suo observare debet.

§. I.

Forma Absolutionis à peccatis.

79. Ad Formam Absolutionis sacramentalis requiruntur verba ore prolata; non quidem ex natura Sententiæ judicialis, cum hæc possit, imò etiam debeat scripto ferri; neque ex natura Sacramenti, cum Matrimonium possit etiam nutu fieri; sed ex sola voluntate Christi, per Ecclesiam declarata in Trid. *Sess. 14. cap. 3.* Debent autem verba esse talia, quæ significant 1. Remissionem peccatorum, &

quidem non tantum narrative velut interuentii faciunt, nec tantum deprecative, ut in Extrema Unctione fit; sed autoritative seu potestative, sicut sententia judicialis, 2. aliquo modo personam pœnitentis. & 3. personam absolventis; ne verbum absolutionis quoad alterutram vagetur in incertum. Cum ergo hæc omnia comprehendantur his duobus verbis: *Absolvo te*, tota quoque essentia Formæ pro Sacramento Pœnitentiæ necessariæ consistit in illis; ut colligitur ex Concil. Florent. in *Decreto de Sacram. Pœnit.* & ex Trid. *l. c.*

Sunt quidem verba hæc secundum se sumpta adhuc indifferentia ad significandam absolutionem à peccatis, censuris, vel aliis debitis & vinculis; & propterea aliqui apud Tan. *tom. 4. Disp. 6. q. 1. n. 39.* volunt, essentialiter requiri, ut dicatur: *Absolvo te à peccatis*; Sed communis & teste Tan. *l. c. n. 38.* satis certa DD. sententia negat, hanc additionem à peccatis esse essentialiter necessariam; quia etiam sine ea sufficienter verba determinantur partim per circumstantias, in quibus proferuntur, nimirum post præviā peccatorum confessionem; partim per ipsam proferentis Sacerdotis intentionem, per quam etiam in aliis Sacramentis tolli ultimati debet indifferentia verborum Formæ. vide Dian. *p. 11. tr. 6. Res. 11.* Nihilominus tamen ex omnium sententiâ, ut Tan. ait, certum est, verba illa à peccatis saltem ex necessitate præcepti necessariò esse adhibenda; ita ut multi existiment, ea extra casum necessitatis omittere esse peccatum mortale, tum ob consuetudinem Ecclesiæ; tum ob aliquale periculum invaliditatis. Palao *de pœnit. Disp. un. q. 5. n. 3.* Sed Præpositus *de pœnit.*

nit. q. 6. dub. 1. n. 6. excusata mortali. Invocatio autem Trinitatis potest juxta Val. & alios, sine omni peccato omitti, secluso scandalo & contemptu; sed Bonac. tom. 1. de Sacram. Pœnit. Disp. 5. q. 4. p. 1. n. 2. putat, id esse saltem veniale.

80. Quapropter Forma tam quoad valorem, quam quoad licitum usum legitima est hæc: *Ego te absolvo à peccatis tuis in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti, Amen.* significatur autem hic per verbum *absolvo* formalis solutio, seu remissio peccati, hoc est gratia sanctificans, quæ, quantum est ex se, est, ut loquitur Dicast. de pœnit. Disp. 5. n. 99. formalissima remissio peccati; tollens illud actualiter, si addit, vel saltem virtualiter, si peccatum, quod commissum fuit, jam ante sit aliunde deletum. Sicut ergo cum dicimus: *absolvo, seu libero te à tenebris, à nigredine &c.* sensus est iste: *confero tibi lucem, albedinem &c. quæ ex se est formalis ablatio tenebrarum, nigredinis &c.* ita cum dicimus: *absolvo te à peccatis;* sensus est: *confero tibi gratiam sanctificantem, quæ ex se est formalis ablatio, solutio, seu remissio peccati.* Atque hinc patet, quod hæc Forma Sacramentalis etiam tunc sit adhuc vera, cum quis confitetur tantum peccata jam ante perfectam contritionem, vel per legitimam aliquam confessionem plenissimè quoad omnia vincula & obligationes absoluta. Vide Bonac. de Sacram. pœnit. Disp. 5. q. 4. p. 1. n. 9. Longè aliud est, cum quis absolvitur à vinculo corporali. Hujus enim formalis ablatio non est forma aliqua positiva, sicut in Sacramento Pœnitentiæ, sed est mera negatio & remotio, ergo si semel sit facta, non

R. P. Stoz. Trib. Pœnit. Lib. II.

potest absque prævia nova ligatione iterum, aut sæpius fieri.

81. Prædictæ Formæ Sacramentali solent præponi & postponi aliquæ preces. Et quidem ad ingressum pœnitentis in confessionale solent aliqui ita benedicere: *Dominus sit in corde tuo & in labiis tuis, ut ritè confitearis peccata tua, in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti, Amen.* Deinde post auditam confessionem, injunctamque pœnitentiam dicendæ sunt juxta Rituale Romanum seqq. preces.

Misereatur tui omnipotens DEUS, & dimissis peccatis tuis perducatur te ad vitam æternam.

Indulgentiam, absolutionem & remissionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens & misericors Dominus, Amen.

Dominus noster JESUS Christus te absolvat, & ego autoritate ipsius (addunt aliqui in signum humilis recognitionis) licet mihi indigno concessâ, absolvo te ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis (quæ vox non dicitur, nisi pœnitens habeat aliquem ordinem ex majoribus) & interdicti, in quantum possum, & tu indiges: deinde ego te absolvo à peccatis tuis in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti, Amen.

Passio Domini nostri JESU Christi, & merita B. Mariæ semper Virginis & omnium Sanctorum, &

F

quid-

quidquid boni feceris, & mali susti-
nueris, sit tibi in remissionem pec-
catorum, augmentum gratiæ, &
præmium vitæ æternæ. Amen.

82. Verum hæc preces, etsi de Eccle-
siæ sanctæ more laudabiliter absolutioni
adjungantur, ad ipsius tamen Formæ ef-
ficientiam nequaquam spectant, neque ad
ipsius Sacramenti administrationem sunt
necessariæ, ut loquitur Trid. *cit. cap. 3.*
imò ne quidem ad integritatem Formæ
requiruntur. Tan. *l. c. n. 46.* sed possunt à
Confessario pro suo arbitrio sine omni
culpa omitti, maxime si rationabilis causa
suadeat; ut si pœnitens valde sepe confi-
teatur, vel confessionem faciat valde bre-
vem, vel valde multi confitentes adsint.
Dian. *p. 11. tr. 8. Res. 26. V. Nota hic.* vel
si post datam jam absolutionem incidat
pœnitenti adhuc al. quod peccatum mor-
tale, de quo se iterum accusat. In quibus
occasionibus sufficit, & etiam præstat
tantum dicere: *absolvo te à peccatis tuis in
nomine Patris &c.* vel si censura subest
(quam seculares plebei in Germania ra-
rissimè incurrunt, ut bene notat Gobat
tr. 7. n. 163.) *absolvo te à censuris & pecca-
tis &c.* imò urgente mortis articulo suffi-
cit solum dicere: *absolvo te*; quia etiam
per sola hæc verba aliquis & à censuris, &
& à peccatis absolutus manet. Dian. *l. c.* &
quidem ab illis prius naturâ, quam ab istis;
modò Sacerdos utrumque intendat. Bo-
nac. *l. c. n. 10.* Illa tamen oratiuncula: *Pas-
sio Domini nostri &c.* non facilè est omit-
tenda, quia per eam omnia bona opera
pœnitentis elevantur probabiliter virtute
Sacramenti ad satisfaciendum ex opere
operato, Filliuc. *tr. 8. lib. 2. n. 47.* & sup-

plet defectum impositæ fortè nimis par-
væ pœnitentiæ. Dian. *l. c. & p. 3. tr. 4.*
Res. 97. Plura de hoc infra à n. 115. Reci-
tari autem potest, dum pœnitens ex con-
fessionali egreditur, maxime si plures ad-
sint, qui confiteri velint.

§. II.

Ritus Absolutionis.

83. Ritus, quo Absolutio Sacramen-
talis detur, non est certus præscriptus.
Servanda est ergo cujusque loci & Diæce-
sis consuetudo. Communiter in his par-
tibus solent Confessarii I. Formam Ab-
solutionis una cum orationibus antece-
dentibus & consequentibus dicere apertò
capite. Putat quidem Sà antiquus *V. Ab-
solutio n. 2.* id non decere, & esse contra
dignitatem, atque autoritatem Judicis;
sed cum id fiat in honorem Christi, tan-
quam principalis Judicis, cuius nomine
absolutio datur, merito Tan. *tom. 4.*
Disp. 6. q. 9. n. 4. & Laym. *l. 5. tr. 6. cap. 3.*
n. 8. docent, ubi uti receptum est, non
esse immutandum. II. solent manum
dexteram elevare nonnihil versùs pœni-
tentem, cum dicunt: *Indulgentiam, ab-
solutioem &c.* III. solent dexterâ si-
gnum Crucis in aëre formare, cum ef-
fentialia Formæ verba pronuntiant, & id
omittere cenet Tan. *l. c. n. 2.* esse ve-
niale, contra alios. IV. Sacerdotes se-
culares solent esse induti superpelliceo &
stola, cum publicè in templo Confessio-
nes excipiunt. Sed hæc omnes ceremoniæ
possunt liberè sine peccato omitti, nisi
alicubi scandalum, vel speciale statutum
obeit. Bonac. *de pœnit. Disp. 5. q. 7. p. ult.*
n. 3. Unde etiam peccati non debet dam-
nari, qui tecto capite dat absolutio-
nem,

nem, maximè in hyeme, vel ex alia rationabili causa. Impositio manuum supra caput pœnitentis olim usitata, hodie rectiùs omittitur, præsertim circa feminas; & mos ille apud nos jam pridem exolevit.

§. III.

De absolutione à Censuris.

84. Antequam pœnitens à peccatis absolvatur, debet absolvi à censuris, siquidem talibus sit innodatus, quæ privent eum usu passivo, seu susceptione Sacramentorum; uti est Excommunicatio & Interdictum; non item Suspendio, quæ tantum privat usu activo Ordinis, Officii, vel Beneficii. Cum enim excommunicatis graviter prohibita sit susceptio omnium Sacramentorum; illis autem, qui Interdicto causam dederunt, prohibita sit susceptio Sacramenti Pœnitentiæ; hoc ipso quoque graviter prohibitum est, ne quis illis adhuc in tali censura constitutis Sacramentum hoc conferat, & sacramentaliter eos à peccatis absolvat.

Formulæ absolvendi à censuris passim à DD. tradi solitæ debent cum nonnullis aliis ceremoniis, sed in foro tantum externo, adhiberi. In foro autem interno non est præscripta ulla certa forma, sed potest absolutio à censuris fieri quovis signo externo, sufficienter illam indicante. Unde pro isto foro sufficit etiam quælibet ex communibus formulis, quibus uti possumus & solemus in absolutione à peccatis, *sup. n. 80. & seqq. allatis.*

Jam ergo si censuræ, quibus pœnitens est irretitus, sunt reservatæ, tunc Confessarius iis cognitis pœnitentem non tantum à peccatis censuratis, sed neque etiam ab aliis potest ordinariè loquendo

priùs absolvere, quam ablata sit censura. Debet proinde pœnitentem remittere ad Superiorem, vel ipse cum adire pro absolutione censuræ, vel potestate absolvendi.

Quodsi Confessarius per errorem vel ignorantiam judicavit, censuram non esse reservatam; vel pœnitens bona fide per inculpabilem oblivionem in confessione non expressit censuram, vel peccatum censuratum; atque ita absolutio à peccatis ei data fuit, tunc validè est absolutus, non quidem à censura, sed tamen à peccatis. Cum enim Gratia sanctificans, per quam formaliter remittuntur & expelluntur peccata, non sit impossibilis cum censura v. g. Excommunicationis, potest omnino quandoque fieri, ut validè detur sacramentalis absolutio à peccatis, manente censura. Si autem censuræ non sint reservatæ, tunc Confessarius, cum pœnitentem per communem aliquam formam ex supra allatis absolvit à peccatis, hoc ipso absolvit eum etiam ab illis censuris, quia harum absolutio implicite saltem continetur in verbis absolutionis à peccatis. *sup. n. 82.* & Sacerdos hoc ipso, quòd velit officio suo ritè fungi, habet sufficientem intentionem absolvendi non tantum à peccatis, sed etiam à censuris, à quibus potest & debet priùs absolvere.

§. IV.

An conditionatè dari possit Sacramentalis Absolutio?

85. Absolutio Sacramentalis, si detur sub conditione de futuro, non est valida. Bonac. *tom. 1. Disp. 5. q. 4. p. 3. n. 2.* quia cum existit Materia & Forma Sacramenti, deest adhuc intentio Ministri, qui

non vult tunc absolvere, sed primùm postea, quando exitura est conditio. Cùm autem postea existet conditio, non ampliùs existit Forma Sacramenti, nec ejus Materia saltem proxima v. g. contritio, ergo utroque tempore, atque ad eò absolutè invalidum est Sacramentum Pœnitentiæ, si absolutio detur sub conditione de futuro; & qui hoc modo absolveret, peccaret mortaliter. Bonac. *Disp. 1. q. 3. p. 2. §. 3. n. 18. in fine.* Sub conditione de præsentì vel præterito absolvere non est quidem invalidum, si res ita se habeat, sicut in conditione exprimitur. Bonac. *cit. p. 3. n. 1.* quia hujusmodi conditio non est propriè conditio, neque suspendit actum, sed per veram sui existentiam facit eum transire in absolutum, ergo Sacramentum perinde potest esse validum, ac si absolutè & sine omni conditione fuisset confectum. Nihilominus tamen etiam sub conditione de præsentì vel præterito ordinariè non est licitum absolvere. Palao de *pœnit. Disp. un. p. 5. n. 9.* quia est contra usum & praxin Ecclesiæ; contra ipsum quoque officium Confessarii foret, si absque debita inquisitione de dignitate vel indignitate pœnitentium passim eos sub conditione absolveret, idque Bonac. *l. c. n. 18.* cum Henric. censet esse peccatum mortale.

Dixi autem ordinariè. Nam si post adhibitam debitam diligentiam adhuc dubium maneat. 1. An pœnitens sit sufficienter contritus; vel 2. an id, de quo solo se accusat, sit peccatum; vel an sit verè ab eo commissum; vel 3. an id suæ potestati & jurisdictioni sit subiectum, vel 4. an pœnitens adhuc vivat &c. tunc omninò licitè potest absolvi sub hac ex-

teriùs prolata, vel potiùs solo animo explicitè, vel, quod etiam sufficit, teste Tan. *q. 9. n. 3.* & Gobat *tr. 7. n. 272.* saltem implicitè concepta conditione: *si capax es; si possum &c.* Melius tamen est, in secundo casu curare, ut pœnitens certum aliquod peccatum ex aliis antehac jam confessis exprimat.

§. V.

An sapiùs de iisdem peccatis?

86. Et si Confessarius possit ab iisdem numero peccatis sapiùs absolvere eum, qui diversis temporibus ea sapiùs confitetur, ut *sup. n. 80.* dictum; in una tamen eadèmq; confessione sapiùs absolvere, & absolutè iterare formam, non potest absque mortali peccato sacrilegii. Bonac. *tom. 1. Disp. 5. q. 4. p. 4. n. 1.* quia frustraneus esset, & irreverentia magna, formam sacramentalem super eadem materia proxima, super qua jam semel legitimè prolata est, iterùm absolutè proferre. Imò iterare formam etiam tantùm sub eadè conditione aliqua de præsentì vel præterito, est peccatum ex genere suo grave. Bonac. *tom. 1. Disp. 1. q. 2. p. 1. n. 37.* nisi Confessarius rationabiliter dubitet, an absolutionem jam dederit; an omnia verba essentialia protulerit; an eum debita intentione &c. in quibus casibus non tantùm licitè potest sub conditione, modo *num. preced.* indicato, repetere Formam Absolutionis; sed insuper, si pœnitens aliquod mortale fuit confessus, tenetur etiam, & quidem sub gravi peccato, Absolutionem repetere eum conditione: *si nondum absolutus es.* Qui, cùm leve tantùm dubium vel merum scriptulum de data sua absolutione, vel ejus valore habet.

habet, & eam conditionatè repetit, sed ideò tantùm, ne DEUM vel proximum lædat, peccat tantùm venialiter. Tamb. de Sacram. l. 1. cap. 1. §. 3. n. 3. Quod si scrupuli aliquem reddant ita perplexum, ut tam repetere, quàm non repetere formam putet hîc & nunc esse peccatum, tunc fieri potest, ut repetendo nihil omnino peccet, utpote ratus id esse minus malum, quàm non repetere.

§. VI.

An ante injunctam pœnitentiam?

87. Absolutio primùm dari debet, postquam pœnitens sua peccata integrè enarravit, integritate saltem formali, si non possit etiam integritate materiali, sicut sæpe non potest juxta dicta *sup. p. 3. à n. 56*. Dari solet communiter primùm post injunctam pœnitentiam; sed quia de hoc nullum habemus præceptum, neque apparet, consuetudinem illam esse obligatoriam, ideo peccatum non est, prius absolvere & postea pœnitentiam injungere. Graviter autem peccat Confessarius, si pœnitentem, cujus Confessionem excepit, possit juxta probabilem aliquam sententiam licitè absolvere, & tamen absque justa & gravi causa recusat absolvere. Ratio, quia hoc est saltem contra Charitatem; & sæpe etiam contra Justitiam, quia lædit Jus, quod pœnitens per confessionem legitime factam acquisivit ad absolutionem; injustè quoque ei imponit onus eadem peccata iterum confitendi. Bonac. *cit. Diss. 5. q. 7. p. 4. §. 2. n. 18*. Et verò etiam Judex foret, qui peccat, si causâ sufficienter cognitâ sententiam, quam sine inco modo ferre potest, recuset ferre, vide *infra n. 107*. ubi

etiam dicitur, an liceat vel expediat differre absolutionem; de quo jam supra quodamque fufius actum est. *l. 1. p. 2. à n. 107*.

§. VII.

Danda à Confessaria percipiente omnia.

88. Confessarius, cum dat absolutionem, non est necesse, ut habeat in memoria distinctè peccata, de quibus se pœnitens accusavit; sed sufficit, si meminerit confusè; & in genere notum sibi habeat saltem statum pœnitentis pro illo tempore. Bonac. *cit. Diss. 5. q. 5. sect. 2. p. 3. n. 15. Et seq.* modò tamen antea, cum pœnitens ea enarravit, singula mortalia distinctè audiverit & intellexerit. Nam sicut Judex de causâ incognita non potest legitime ferre sententiam; ita nec confessarius ab iis, quæ non audivit, vel non intellexit, potest ritè absolvere. Quando ergo rationabiliter præsumere potest, id, quod non percepit, esse speciem vel numerum alicujus peccati mortalis, tenetur tanquam Judex & Medicus ex officio suo monere pœnitentem, nullo habito cujuscunque personæ respectu, ut repetat; & si quidem de aliquo peccato nihil prorsus percepit, debet statim jubere, ut repetatur, ne pœnitens cogatur deinde etiam aliqua mortalia ex bene perceptis iterum confiteri. Si genus peccati mortalis, sed absque specie vel numero, sit perceptum, tunc aliquibus videtur melius esse, si etiam statim de eo interrogetur pœnitens; aliis, si primùm in fine; vide Dicastillo *de Pœnit. Diss. 10. n. 496*. Quod si rationabiliter dubitet Confessarius, an id, quod non percepit, sit

mortale; vel an aliquid satis perceperit; non est tanta obligatio jubendi, ut repetatur; multò minùs, si perspecta pœnitentis integritate præsumere possit, id, quod non perceperit, esse tantùm veniale. vide Gobat. *tr. 7. n. 235. & seq.*

§. VIII.

Data à non percipiente omnia.

89. Quodsi Confessarius ob surditatem, somnolentiam, distractionem, ignotum idioma, strepitum in templo, nimis celere, vel nimis submissam, vel aliter vitiosam pœnitentis pronuntiationem, nullum ex peccatis confessis audiat & intelligat, tunc data absolutio videtur prorsus esse invalida, quia non habet materiam, supra quam cadat; cùm confessio, sicut accusatio apud Judicem, si non audiatur vel non intelligatur, sit nulla. Melius tamen Laym. *l. 5. tr. 6. cap. 9. n. 5.* & cum illo Palao *pœnit. Disp. un. p. 12. n. 3.* Dian. *p. 3. tr. 4. Resol. 109.* & *p. 4. tr. 4. Resol. 198.* atque alii docent, eam adhuc esse validam & fructuosam, si pœnitens bona fide confiteatur, quia Sacramentum Pœnitentiæ est adhuc validum, quando absolutio datur illi, qui Confessario manifestat tantum in genere se esse peccatorem, & absque omni sua culpa hîc & nunc plus præstare non potest; uti admittunt DD. in articulo mortis, & etiam extra illum probabile esse docet Dicast. *de pœnit. Disp. 9. n. 761.* de quo *inf. n. 103.* atqui in dato casu pœnitens sufficienter manifestat Confessario se esse peccatorem, si Confessarius advertat, illum sua peccata dicere, etsi ipse nullum in particulari intelligat; vel si pœnitens in fi-

ne dicat se esse confessum; vel petat absolutionem: hîc & nunc quoque, quia ignorat sua peccata non esse audita vel non intellecta, non potest plus præstare. Sic etiam Gob. *tr. 7. n. 239.* docet, quòd Confessarius, cùm expertus est aliquem non committere mortalia, & inter alia venialia communiter se accusare de aliqua voluntaria distractione, possit eum adhuc absolvere, etsi ob distractionem non sit memor ullius peccati confessi. Multò magis autem valebit absolutio, quam Confessarius dat illi, ex cujus confessione non omnia, sed tamen aliqua, & saltem vel unum veniale tantùm in specie perceperit. Dicast. *de pœnit. Disp. 8. à n. 95.*

Quodsi tamen deinde pœnitens certò resciat, quod vel quænam ex suis mortalibus non fuerint à Confessario audita vel intellecta, debet nihilominus adhuc illud vel illa omnia iterum confiteri, ut ab iis, quæ omnino non audita vel intellecta sunt, directè absolvatur; alia autem, quæ sub ratione peccati sed in genere tantum sunt audita vel intellecta, ut subjiciantur potestati clavium etiam quoad suam speciem & numerum.

90. At verò si pœnitens in tali casu non sciat, quodnam determinatè peccatum mortale ex confessis non fuerit auditum vel intellectum, tunc juxta Gobat *tr. 7. n. 493.* tenetur singula mortalia, quæ tunc confitebatur, iterum confiteri, quia de singulis dubium est, an sint legitime confessa & absoluta. Sed Lugo & Dicast. *l. c. n. 99. cum seqq.* concedunt quidem hoc, si confessio fuit brevis, & ex paucis tantùm v. g. tribus vel quatuor mortalibus unum vel alterum indeterminatè non fuit auditum vel intellectum. Si verò ex multis mor-

mortalibus sciatur tantum unum vel alterum non esse auditum vel intellectum, & nesciatur quodnam determinate sit illud, tunc negant ullum esse repetendum; quia etsi de singulis sit dubium, an sint legitime confessa, tamen dubium istud non est morale, sive sufficiens ad inducendam obligationem repetendi singula ex multis; sicut si constet Cajum esse filium unius ex pluribus civibus, dubium est de quolibet illorum, an non sit pater Caji. Sed dubium hoc non est morale seu sufficiens, ut propterea quilibet teneatur eum alere, pro hærede habere &c. Aliud est, si certo sit filius unius ex duobus tantum, vel tribus, & non sciatur determinate cuius. Præterea sicut in multis aliis casibus, ita etiam in hoc non videtur Christus exigere integritatem materialem confessionis, cum servari hæc non possit nisi cum tam gravi molestaque multorum peccatorum mortalium repetitione. Nihilominus tamen sicut ille, qui scit se aliquod mortale commisisse, sed non amplius meminit quale, debet illud confiteri in genere. Laym. *l. 5. tr. 6. cap. 8. n. 7.* ita etiam hæc debet pœnitens in confessione dicere: scio, vel (si dubium sit) dubito, an Confessarius audiverit vel intellexerit aliquod meum peccatum mortale, non tamen determinate scio, quale illud sit; de illo ergo, qualecunque sit, me iterum accuso.

91. Ex prædictis patet, Sacerdotem graviter peccare, si se exponat periculo in audiendis confessionibus ob suam surditatem non omnia mortalia percipiendi; & maxime, si, cum aliquid, quod rationabiliter præsumere potuit esse mortale, non percepit, nihilominus absolvit. Tum quia male fungitur officio Judicis, cum de

causa non plene cognita judicet. Trid. *Sess. 14. cap. 5.* Tum quia Sacramentum irreverenter tractat; cum contra materialem confessionis integritatem ex præcepto divino necessariam agat. Tum quia inique facit, ut pœnitens cognito defecta teneatur illud peccatum, & forte etiam plura alia juxta n. 88. & 89. iterum confiteri. Solum ergo talis Confessarius excusari potest in casu, quo necessitas, sive jam ex parte ipsius, sive ex parte pœnitentis orta, liberat ab obligatione præcepti de integritate materiali.

Simili modo graviter peccat, qui ob distractionem vel somnolentiam deliberate admittam non percepit, vel se periculo exponit non percipiendi aliquod mortale peccatum pœnitentis. Sed quia Confessarii communiter neutram deliberate admittunt, ideo in dubio non sunt censendi peccare, nisi tantum venialiter. Gob. *tr. 6. n. 491.*

Si denique Confessarius tantum ob imperitiam linguæ, quæ pœnitens utitur, non possit ea, quæ mortalia sunt, percipere, neque possit commodè pœnitentem ad alium, qui melius intelligat, remittere; tunc non tantum in articulo mortis, vel cum præceptum obligat, sed etiam quovis alio tempore licite potest eum absolvere. Sæ *V. Absolutio. num. 10.* Palao. *de Pœnit. Disp. un. p. 11. n. 2.* Laym. *lib. 5. tr. 6. cap. 8. n. 9.* quia in isto casu, sicut in nonnullis aliis, non obligatur aliquis ad materialem integritatem confessionis. Debet tamen Confessarius pœnitentem monere, ut mortalia quæ ipse non satis percepit, iterum apud alium linguæ magis peritum postea data occasione confiteatur. Unde etiam pœnitens si certo

certò præsciret hoc vel illud se non posse ita exprimere, ut Confessarius sufficienter quoad speciem intellecturus sit, posset id tunc omnino reticere, & tantum postea alteri magis perito linguæ confiteri. Idem est de iis, qui lingua quidem Confessario notâ v. g. germanicâ loquuntur, sed ob phrasin vel dialectum non notam, vel ob naturale & incorrigibile aliquod vitium pronuntiationis non possunt satis ab eo intelligi.

§. IX.

An danda à non discernente inter peccata?

92. Etsi Confessarius, ut *sup. n. 87.* dictum est, debeat omnia & singula pœnitentis peccata mortalia percipere, ut, quod iudicis est, de iis possit sententiam ferre, nullatenus tamen tenetur distinctè aut explicitè de quolibet audito peccato formare iudicium, an sit mortale vel veniale; quia cum hoc nemo facere possit, nisi qui omnium & singulorum peccatorum speciem, & circumstantiarum rationes perspectas habet; nemo autem vel certè paucissimi habere possint & habeant; nemo quoque vel non nisi paucissimi officium Confessarii suscipere, eique satisfacere possent. Bonac. *de pœnit. Diss. 5. q. 7. p. 4. §. 2. n. 8. & 12.* Sufficit ergo, si audiat & percipiat hæc vel illa peccata esse commissa; & de iis, quæ communiter & ordinariè committi solent, sciat iudicare, & iudicet, an ex genere suo, vel ex circumstantiis hæc & nunc expressis sint mortalia vel venialia, quia etiam hoc modo adhuc sufficienter agnoscit statum pœnitentis ad ferendam sententiam, & præscribenda apta emendationis remedia.

Quodsi vel Confessarius vel etiam pœnitens per errorem iudicet, peccatum aliquod, quod confitetur, esse tantum veniale, vel de eo dubitet; postea autem aliunde certò agnoscat, fuisse verè mortale, non tenetur illud iterum confiteri; modò antea, sicut à parte rei commissum est, distinctè confessus sit, quia ad valorem absolutionis non requiritur, ut Confessarius manifestè sciat peccatum, sibi in confessione explicatum, esse mortale, inquit Bonac. *l. c. n. 15.* Sed neque tunc tenetur pœnitens peccatum ejusmodi repetere, quando id juxta suam conscientiam confessus est tantum ut dubium, & postea cognoscit fuisse certò commissum, ut dictum est *sup. l. 1. p. 5. n. 170.* cum aliis contra Bonac. *l. c.* & alios.

Unde jam valet quoque absolutio data à Confessario tam indocto, ut discernere inter mortale & veniale non possit, Bonac. *ibid. q. 5. sect. 2. p. 3. n. 14.* modò pœnitens bona fide & integrè sua peccata exprimat, & non de industria talem indoctum Confessarium quærat; vel certè ipse sciat & velit omnia ea præstare, ad quæ ratione suorum peccatorum obligatus est. Tan. *tom. 4. Diss. 6. q. 7. n. 133.*

ARTICULUS II.

De officio Confessarii circa absolvendum.

Ut Sacramentum Pœnitentiæ administretur validè, multa quoque requiruntur ex parte illius, qui absolvendus est, nimirum 1. ut sit præfens, cum confiteatur; & 2. cum absolvitur, 3. ut confiteatur integrè; 4. cum vero dolore; & 5. cum voluntate vitandi occasiones, & satis.

satisfaciendi aliis obligationibus. Officiū ergo Confessarii exigit, ut quantum cum divina gratia potest, allaboret, ne hæc in absolvendo defint, nec ipse per suam culpam Sacramentum administret indigno.

§. I.

Absolvendus quis?

93. Sacramenti Pœnitentiæ capax est omnis & solus ille homo viator, qui baptizatus, & alicujus peccati actualis in, vel post baptismum commissi reus est, vel fuit. Cùm ergo Beatissima Virgo, sicut ab originali, ita etiam ab omni actuali peccato fuerit semper immunis, patet, eam nunquam potuisse confiteri, adeoque fabulosum esse, quod de S. Petro, vel de S. Joanne tanquam ejus Confessariis circumfertur. Qui autem hujus Sacramenti capax est, non recipit illud validè, nisi sit legitimo modo dispositus; de quo in seqq.

§. II.

De presentia quoad confessionem.

94. Itaque I. debet pœnitens esse præsens Sacerdoti, cùm ei confitetur, uti & cùm ab eodem absolvitur. Nam Clementis VIII. in sua Constitutione 1602. 19. Julii edita, ut refert Tan. *Disp. 6. q. 9. n. 5.* hanc propositionem: *licere per litteras seu internuntium Confessario absenti sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere*: damnavit ad minus uti falsam, temerariam & scandalosam, prohibuitque sub excommunicatione ipso facto incurrenda, & Pontifici reservata, ne publicè vel privatim doceatur, nève unquam ut in aliquo casu probabilis defendatur, aut ad praxin quovis modo deducatur. Debet autem hæc Clementina ita intelligi, ut in ea. censeatur. *P. Sto. Trib. Pœnit. Lib. II.*

tur damnata & prohibita confessio & absolutio absenti facta, loquendo de illis non solum collectim, sed etiam divisim, uti declaravit Paulus V. 1605. 14. Julii apud Dic. *de pœnit. Disp. 9. n. 804.* & adhuc vivo Clemente officium S. Inquisitionis improbatum contrariam eujusdam Theologi interpretationem apud eundem *l. c. n. 837.* qui ibid. 803. rectè colligit, Pontificem, cùm in suo Decreto dixit, *non licere in ullo casu confiteri absenti, vel absentem absolvere*, hoc ipso satis superque indicasse, quod neque valeat ita confiteri, aut absolvere. Nam si valeret, tunc saltem in casu extremæ necessitatis adhuc liceret; quia leges humanæ in tali necessitate communiter non obligant, ergo id, quod per se est validum, non potest per eas tunc prohiberi, reddique illicitum. Sed neque credibile est, quòd Christus voluerit aliquod salutis medium homini non esse licitum, quando extremè eo indiget, eoque validè uti potest. Sensus ergo Decreti Clementini est, quòd confessio absenti facta non sit valida; & quamvis deinde absolutio detur præsenti, tamen non sufficiat ad valorem Sacramenti; item quòd absolutio quoque data absenti sit invalida, irritumque Sacramentum, quamvis confessio facta fuerit à præsente. Dicitur. *de pœnit. Disp. 5. n. 89.* Fundamentalis autem ratio utriusque nullitatis est, quòd hæc fuerit mens & voluntas Christi, Sacramentum Pœnitentiæ instituentis, uti constat ex communi sensu Ecclesiæ, & allatis Pontificum Decretis.

§. III.

Quid quoad hoc de Moribundo?

95. Nihilominus tamen si moribundus Confessarium vocari petat, vel alia signa Pœnitentiæ edat, & unus (sive jam ipse

ipse per se viderit & audiverit, sive ab aliis tantum intellexerit; & vel vir, vel famina, vel puer, fidelis vel infidelis fuerit) hoc Sacerdoti absenti referat, potest deinde Sacerdos ad ægrum accedens illum præsentem adhuc absolvere, quamvis referens non redeat cum illo ad ægrum, & æger jam tum sit omnibus sensibus destitutus, vide *sup. l. 1. p. 3. n. 57.* Multi quidem etiam ex præstantissimis Theologis judicârunt hoc esse expressè contra supra memoratum Decretum Clementinum, adeoque illicitum & invalidum, quia in ejusmodi casu confessio est tantum illa petitio seu vocatio Confessarii, vel alia signa Pœnitentiæ; atqui hæc sunt facta absente Sacerdote, eique absenti per internuntium indicata, ergo & confessio. Sed Archiepiscopus Armacanus litteris ad P. Ægid. Coninch. *An. 1624. 6. Junii datis,* & à Dicast. *cit. Disp. 9. n. 837.* relatis testatur, quòd ipse Pontifex Clemens VIII. hac super re interrogatus illi responderit, sibi non fuisse propositum, damnare aut prohibere, quòd in allato casu absolutio Sacramentalis impendatur. Unde in Rituali Rom. quòd post Clementem operâ aliquorum Cardinalium & eruditorum virorum consilio confectum, & autoritate Apostolica Pauli V. editum fuit, hæc de moribundo sensibus destituto verba inserta fuerunt; *etiam, si desiderium confitendi per se vel per alios (non additur præsentis) ostenderit, absolvendus est.* Sed & Suarez cum ex urbe Romana ubi diu hac de re disceptavit, rediit, in litteris 1610. 9. Oct. Conimbrica datis, & à Tann. *cit. q. 9. n. 16.* relatis; *mibi, inquit, cerò constat, non fuisse hanc mentem Pontificis, nimirum prohibendi, ne in proposito casu moribundus sacramentaliter absolvatur.*

Unde autem Suarezio id tam cerò constabat? *tum ex ore, inquit, utriusque Pontificis (Clementis scilicet & Pauli) tum ex sententia multorum Cardinalium; tum quia etiam hoc nunquam fuit revocatum in dubium.*

96. Solùm ergo superest ostendere, quomodo nihilominus verba Decreti Clementini adhuc salva maneant. Aliqui autem volunt, confessionem moribundi in prædicto casu fieri aliquo modo adhuc præsentem Confessario: quia signum Pœnitentiæ cum expressa vel virtuali intentione de habendo præsentem Confessario datum à moribundo, sicut antè in Confessario absente cavavit, notitiam de ægroti pœnitentiâ, ita etiam in Sacerdote jam præsentem adhuc cavat eandem; ergo signum illud seu confessio, quæ hîc in tali signo consistit, fuit antè confessio absentis, & jam, cum adest Confessarius, incipit esse, & est confessio præsentis. Et hoc videtur longo suo discursu velle Dicast. *l. c. n. 843.* Expediitior via est, & menti Pontificum conformior, si dicatur, in Decreto Clementino per confessionem intelligi tantum eam, quæ est *ordinaria*, hoc est, quæ fit modo ordinario, per se & primariè intento à Christo in institutione Sacramenti Pœnitentiæ, cum nimirum aliquis, quantum est ex sua parte, omnia peccata mortalia, quorum sibi conscius est, potest & communiter debet exprimere. De hac enim confessione certum est, quòd in nullo casu ne quidem in articulo mortis possit licitè aut validè per litteras vel per internuntium fieri absenti Sacerdoti. De alia autem confessione, quæ est tantum *extraordinaria*, & juxta institutionem Christi non per se, sed per accidens tantum est sufficiens ad valorem Sacramenti (cum nimirum

mitum aliquis in casu necessitatis vel nulum potest peccatum in specie exprimere, vel tantum paucula ex iis, quorum sibi conscius est; de hac inquam extraordinaria confessione verba Decreti nullo modo intelliguntur, neque mens Pontificis fuit, ut de ea intelligantur, ut constat ex dictis. Et ferè hoc ipsum quoad rem vult Card. Lugo, etsi Dicast. l. c. à n. 820. modum ejus strictè judiciali multis impugnet. Ista autem ideo referre hic volui, ne quis terreatur Decreto Clementino, quod illi, qui moribundos in memorato casu vel aliis negant esse absolvendos, objectare solent.

97. Quidquid autem de his sit, securissimè & salvo Decreto Clementino aliisque principiis Theologicis in violatis procedere possunt Confessarii, si ex Petro Marchantio, proprià experientiâ docto, in *Trib. Sacram. tom. 1. tr. 4. tit. 4. dub. 7.* apud Dian. p. 9. tr. 6. Ref. 20. observent seqq. 1. moribundum sæpe esse destitutum motu uluque externorum membrorum & capitis, non tamen etiam usu sensuum saltem omnium, sed amissis aliis retinere saltè auditum. 2. destitutum omnibus sensibus non esse semper etiam statim destitutum usu rationis. 3. moribundum, sicut quemvis alium constitutum in extrema necessitate, si non possit dare signa, quæ ab ipso alii exigunt, vel quibus clarè certè & indubitatè significare videatur, se dolere de peccatis, se petere auxilium &c. dare saltem ea signa, quæ ipse tunc potest dare; adeoque in nostro casu suspiria, gemitus, fixos oculorum intuitus, & quemvis corporis motum posse pro probabili vel saltem pro dubio signo Pœnitentiæ, adeoque pro sensibili Confessione haberi, uti etiam rectè

docet Tamb. de confess. l. 2. cap. 10. §. 1. n. 16.

Nam ad hæc ita rectè subsumitur; atqui omnis ille, non tantum Catholicus, sed etiam quivis alius, de quo rationabiliter præsumi potest, quod sit baptizatus, & credat vitam æternam, atque absolutionem sacramentalem esse sibi peccatori necessariam ad eam, si det probabile signum Pœnitentiæ, potest absolutè absolvi; & si det signum tantum dubium, potest sub conditione, si capax er, absolvi; ergo cum omnis moribundus ex iis, quos modò in minore nominavi, quamdiu caret Sacramento Pœnitentiæ sibi necessario, videatur per actus illos, quos adhuc potest exercere, & exercet, illud petere, sicque præfenti Confessario, si non certum, saltem probabile, vel dubium signum Pœnitentiæ dare, ut dictum est, potest Confessarius omnem talem moribundum vel absolutè, vel saltem sub conditione absolvere. Et quia potest absolvere, omnino etiam sub gravi peccato (contra charitatem; vel si proprius Parochus sit, etiam contra justitiam) tenetur urgente mortis periculo absolvere juxta communem apud Palao de pœnit. Disp. un. p. 11. n. 11. Dian. p. 3. tr. 3. Ref. 9. ubi Valq. Confessarios, qui tales moribundos non absolvunt, meritò vocat *reos & necatores animarum*. Illi autem econtra, qui absolvunt eosdem, prorsus malè à nonnullis apud Dian. l. c. Ref. 8. dicuntur *rudiores Sacerdotes*, aut *errare*, aut *indiscretè, ignoranter, aut absque fundamento etiam apparente procedere*. Certè Tamb. celebris & in praxi præclarè versatus Doctor l. c. n. 12. ait, regulariter sine absolutione se neque illum dimissurum, qui dum actu peccat, repente incidit in articulum mortis, omnibus sensibus destitutus; quia putat rarissimè fieri,

fieri, ut tali non suppetat etiam adhuc tempus eliciendi attritionem, eamque externo aliquo signo indicandi. vide *sup. l. 1. p. 3. n. 58.*

98. Ex quibus jam 1. patet, etsi, speculative seu præcisè loquendo, probabile sit, moribundum, si nullum dat, nec antè, quàm sensibus sit destitutus, signum Pœnitentiæ clarum dedit, non posse absolvi; practicè tamen propter superveniens & urgens præceptum Charitatis vel Justitiæ non esse probabile. 2. patet, Sacramentum Pœnitentiæ hîc non administrari sine materia sua proxima, hoc est sine confessione sensibili, quia moribundus verè aliquod externum Pœnitentiæ signum saltem dubium exhibet; & quia exhibet coram ipso Sacerdote præsentè, etiam non fit confessio absenti; adeoque Decretum Clementinum si de moribundis quoque intelligendum esset, ut aliqui *sup. n. 95.* voluerunt, maneret adhuc inviolatum. Sed 3. semper mihi visum est, Doctores hîc extremè sibi oppositos posse inter se haud difficulter conciliari. Ad hanc enim Quæstionem: *an moribundus sensibus destitutus possit absolvi, etsi nullum det, vel nullum antè dederit Pœnitentiæ signum?* Illi DD. qui affirmant, videntur per verba: *nullum signum*: velle tantùm excludere omnia illa signa, qualia communiter exiguntur & dantur à moribundis, expeditum adhuc mentis & corporis sui usum habentibus, quæque sunt clara, certa, atque indubitata; non item simul etiam omnia alia probabilia aut dubia. Illi autem DD. qui negant, videntur eadem verba accipere universalissimè, ita ut per ea excludantur non tantùm omnia communia seu ordinaria & certa signa, sed

præter illa simul etiam omnia alia extraordinaria, probabilia, & dubia: in quodam sensu rectissimè negant, quia hac ratione Sacramentum Pœnitentiæ careret materiâ suâ proximâ, seu confessione sensibili; sed in hoc nihil dicunt, quòd sit contra priorum DD. sententiam, & nostram.

§. IV.

Quid de confitente per litteras vel internuntium?

99. Qui per litteras ad Confessarium missas sua peccata proponit legenda, vel ei per internuntium curat indicari, sed postea ipse coram præsentè Confessario petit ab iis, quæ per litteras vel internuntium antè indicavit, absolvi; vel dicit v. g. *accuso me de omnibus ante indicatis &c.* nihil agit contra Decretum Clementinum, sed validè confitetur, quia hoc modo ratificat & renovat coram præsentè Sacerdote suam confessionem, quam antea per litteras vel internuntium fecerat absenti, ergo hoc ipso tunc jam confitetur præsentè. Bonac. *Disp. 5. q. 4. p. 5. n. 2.* An autem, & ex qua causâ licitum sit, ut pœnitens non ore tenus sua peccata profert, sed in scripto det Confessario legenda, vide *sup. l. 1. p. 3. n. 82. & 83.* Qui confiteri vult per interpretem, non tenetur sua peccata illi dicere præsentè Confessario. Dicast. *cit. Disp. 9. n. 810.* contra Lugo; deinde tamen (loquendo extra casum necessitatis) debet esse præsentè, cùm interpret ea Confessario refert; vel certè debet ea, quæ interpret in ejus absentia dixit, ipse postea coram Confessario ratificare & renovare. An verò & quando teneatur aliquis confiteri per in-

terpreterem dictum itidem est *sup. l. 1. p. 3. n. 77.* Et hæc de præsentia ad Confessionem necessaria. Nunc de eadem pro Absolutione.

§. V.

De præsentia quoad absolutionem.

100. II. Ut pœnitens juxta Decretum Clementis VIII. *sup. n. 93.* validè à peccatis absolvatur, debet esse præsens; sufficit tamen, si sit saltem moraliter præsens. Cùm autem Sacramentum Pœnitentiæ institutum sit ad Formam Judicii, debet moralis hæc præsentia æstimari juxta eam, quæ Reus, personaliter stans in Judicio, debet esse præsens Judici, quando fertur sententia. Censetur ergo aliquis in ordine ad Sacramentalem absolutionem peccatorum adhuc esse moraliter præsens, si distat à Confessario, sed non longius, quàm ut adhuc possint, per se loquendo, se mutuò audire, si eâ voce uterentur, quâ homines in communi colloquio ordinariè uti solent. Tamb. *lib. 5. de pœnit. cap. 2. n. 11.* qui propterea *ibid. n. 13.* rectè ait, lethaliter vulneratum in platea ad ædes posse validè & licitè à Confessario per fenestras absolvi, si fenestræ non longius, quàm dictum est, distent, & periculum in morasit. Eodem ergo modo Confessarius ex platea potest intus jacentem in infimo conclavi moribundum, vel intus ad clausam domûs januam stantem pestiferum absolvere. Unde etiam necesse non est pœnitentem ad confessionale revocare, si ante absolutionem inde abiit, sed nondum longius, quàm dictum est; etiam si fortè propter aliquod obstaculum non ampliùs videri possit. Juxta Mollesium

censetur absolvendus etiam adhuc esse moraliter præsens; si distet viginti passibus; & juxta Bonac. *Disp. 5. q. 7. p. 6. n. 2.* si nondum recessit è conspectu Confessarii; vel si quidem non ampliùs videretur, tamen adhuc de præsentia ipsius non dubitatur. Quod si ergo aliquando pœnitens ultra terminum, quem cum Tamb. posuimus, recessit, & non potest sine notabili incommodo revocari, tunc confessarius posset istorum DD. sententias sequi, & saltem sub conditione illum absolvere. Neque tamen necesse est tunc, ut *quanta potest vocis contentione* pronuntiet formam absolutionis, sicut vult Tamb. *cit. n. 13.* cùm nullo modo requiratur, ut pœnitens eam audiat. Ille verò omninò invalidè ageret, qui extra domum in platea stans absolveret in superiore aliquo domus cubiculo jacentem, quem antè oblitus erat absolvere. Nam hic absolvendus ei nec physicè, nec moraliter est præsens. Absens ergo, etsi possit aliquando confiteri, ut dictum *sup. n. 95.* nunquam tamen potest validè absolvi. Quæ disparitas ultimè desumitur ex voluntate Christi ita instituentis, indicatâ per ipsa verba Formæ, & communem sensum Ecclesiæ.

§. VI.

An & quando interrogari debeat absolvendus?

101. III. Absolvendus, ut ei Sacramentum Pœnitentiæ validè possit administrari, debet confiteri integrè integritate non tantùm formali, sed etiam, quantum potest, materiali; de quo *sup. lib. 1. p. 3. à n. 55.* Hæc ergo ne deficiat, de-

bet præcipuè quidem pœnitens, sed tamen simul etiam Confessarius ex suo Officio curare. Nam Confessarii est, more periti Medici diligenter inquirere & peccatoris circumstantias, & peccati, *cap. Omnis utriusque. 12. de pœnit. & remiss.* & instar Judicis causam ita examinare, ut quantum pro fori sui conditione satis est, explicetur; cùmque non tantùm pœnitentis bonum promovere, sed etiam Jus offensi DEI fideliter tueri debeat, officii ipsius est, ut, quoad fieri potest, à Reo omnis mortalis offensa DEI in iudicium adducatur. Et si ergo Medina, Henriq. & Sà antiqua apud Tan. *tom. 4. Disp. 6. q. 7. n. 95.* asserant, Confessarium non teneri quidquam ampliùs interrogare, si pœnitens debitam in seipso examinando diligentiam adhibuit: nihilominus I. juxta S. Thom. & alios DD. communiter apud Tan. *l.c.* Dicast. *Disp. 10. n. 488.* & Bonac. *de pœnit. Disp. 5. q. 5. sect. 2. p. 2. §. 1. n. 7.* tenetur confessarius etiam talem pœnitentem adhuc (*per se & regulariter loquendo*) interrogare, si judicet, ab eo determinatum aliquod peccatum, speciem, numerum, vel circumstantiam necessariò confitendam ex errore, oblivione &c. etiam inculpabiliter omitti: & si non interroget, docet Cajetan. Angles, & Lopez, eum peccare mortaliter, quibus consentit Laym. *l. 5. tr. 6. cap. 13. n. 10. v. Dico III.* Ratio patet ex dictis, quia Confessarius tanquam Judex debet causam, de qua judicat; & tanquam Medicus debet morbum ægri, quem curet, cùm non satis liquet, ex suo officio investigare. Palao *de pœnit. Disp. un. p. 19. §. 2. n. 3.* ubi ait, hoc sibi esse certum. Quod si tamen

Confessarius prudenter judicet, pœnitentem per se satis scire requisita ad substantiam Confessionis, suis seque ab ipso diligentiam moraliter sufficientem adhibitam, tunc non tenetur eum, nisi de illo, quod certò scit omitti, interrogare. Dicast. *l.c. n. 493.* uti nec alios, si censentur debite se examinasse, & adhuc vel videantur vel sciantur, non tamen determinatè & in specie, sed tantùm indeterminatè & in genere aliquid necessarium sine sua culpa omittere. Tan. *l.c. n. 98.* qui putat hac ratione posse contrariam sententiam cum nostra conciliari. In quem sensum rectissime cum Soto *Dist. 18. q. 2. art. 4.* dicitur: pœnitentis est confiteri, & ad hoc se debite examinare; Confessarii autem absolute non est examinare pœnitentem, nisi in defectum pœnitentis; quem, si velit, absolvere, tenetur supplere. Videatur Laym. *l.c. à n. 7.*

102. Multò magis autem, *per se & regulariter loquendo*, tenetur Confessarius interrogare II. si pœnitens, licet præmissò debito examine & inculpabiliter, omittat mortale, ad quod habet adhuc vigentem affectum; quia debet eum hoc modo nondum ritè dispositum meliùs ad absolutionem disponere. III. si omittat mortale, quod cedit in grave damnum & præjudicium tertii: quia Confessarius id ex charitate, vel etiam ex Justitia tenetur impedire; & maxime IV. si pœnitens videatur malitiosè & cum gravi sua culpa aliquid necessariò confitendum omittere; quia per hoc efficitur confessio sacrilega, & confessarius, si re dissimulata absolveret, cooperaretur sacrilegio; V. si pœnitens seipsum non eaque moraliter poruit & debuit, diligentia

tiā examinavit. Et si enim alicui ob gravem & valde culpabilem hac in re negligentiam non immeritò negari possit absolutio, eique imperari, ut melius se examine; potest tamen etiam Confessarius defectum istum pœnitentis ipse suo examine in ipsa actuali confessione adhuc supplere, si velit. Bonac. de pœnit. Disp. 5. q. 5. sect. 2. §. 1. n. 6. Palao de pœnit. Disp. un. p. 19. §. 2. n. 1. Dicast. cit. disp. 10. n. 490. cum seq. VI. si pœnitentes sint inepti ad se ipsos sufficienter examinandos, ut ferè sunt rustici, alique rudes, tunc juxta Dicast. l. c. n. 498. melius est, ut ipse Confessarius eos in confessione breviter interrogando examine: imò, si velit absolvere, tenetur etiam examinare, quantum vacat. Bonac. l. c. n. 7. Laym. l. 5. tr. 6. cap. 13. n. 10. v. Dico II. Idem ferè est VII. de iis, qui sua peccata non possunt sufficienter manifestare, ut sunt muti, & alii, qui non possunt satis intelligibiliter loqui. Nam si isti extracatum necessitatis confiteri velint, & Confessarius aliquo modo eorum statum, conditionem, & mores habeat perspicuos, melius est, ut ipse eos examine, quia illi ad interrogationes annuendo vel renuendo possunt facilius aliquid significare, & Confessarius potest plus inde intelligere, quàm ex aliis signis & gestibus ultrò exhibitis. Novi sacerdotem Religiosum apoplexiâ tactum, qui postea diu supervixit, facis sui compos, sed linguæ ita corruptæ, ut verba prolata ferè temper aliud, quàm quod ipse voluit, significaverint. Unde cum non faciliè potuerit se verbis explicare, Confessarius solius fuit interrogando examinare, & post-

quam ex annutu vel renutu accepit sufficientem materiam, absolvere.

Dixi autem in hoc & *preced. num.* quòd confessarius *per se* & *regulariter loquendo* teneatur interrogare; quia subinde Confessarius, cum commodè non possit interrogare, potest pœnitentem in bona sua fide relinquere; subinde autem etiam debet, si nimirum interrogatio cederet in grave damnum ipsius pœnitentis, vel alterius tertii, de quo plura infra. Porro quandonam pœnitens censeatur in se ipso examinando diligentiam moraliter sufficientem adhibuisse, est dictum *sup. lib. 1. p. 1. à n. 11.* Quomodo autem Confessarius debeat pœnitentem examinare, dictum est *hoc lib. à n. 20.*

§. VII.

De consistente peccatum tantum in genere.

103. Superest tamen adhuc duplex Quæstio hîc discutienda.

Prior est ista: *An extracatum necessitatis possit aliquando tanquam integrè confessus absolvi validè, qui se tantum accusat de aliquo peccato in genere, nulla specie expressâ?* Et in primis de mortali loquendo, qui sic se commisisse aliquod mortale, sed proliis immemor est speciei, tenetur illud in genere confiteri, dicendo: v.g. *semel commisi peccatum mortale, sed non amplius possum scire quale* Laym. l. 5. tr. 6. cap. 8. n. 7. Dian. p. 3. tr. 4. Res. 66. quia quodvis mortale debemus eo modo subicere clavibus, quo modo conticium sumus, & possumus, ergo

ergo saltem in genere, si non possumus in specie. Potest quoque penitens, si præter illud non habeat ullum aliud mortale, validè & licitè ab illo solo absolvi. Dicast. *de penit. Disp. 9. n. 743.* & quidem directè: ut ibidem *n. 132. & seq.* probat. Quamvis postea, si in memoriam veniret etiam species & numerus, deberet iterum illud in specie & numero confiteri.

Quid autem nullius peccati mortalis sibi conscius est, & in confessione generatim tantum, nullam speciem aut numerum exprimendo, dicit: *peccavi venialiter, accuso me esse peccatorem &c.* potest non tantum in casu necessitatis, sed etiam extra validè & licitè absolvi juxta aliquos apud Bonac. *Disp. 5. q. 5. sect. 2. p. 2. §. 3. Disp. 2. n. 15.* Tan. *tom. 4. Disp. 6. q. 9. n. 117.* & Dian. *p. 3. tr. 4. Res. 66.* idque non tantum speculativè, sed etiam practicè esse sibi satis probabile docet Dicast. *l. c. n. 761.* quia fortassis præceptum de exprimenda specie peccatorum non extendit se ad venialia. Consultius tamen omnino & tutius est, peccatum aliquod in specie pro certa Sacramenti materia exprimere; & Laym. *l. 5. tr. 6. cap. 5. n. 15.* & *cap. 8. n. 8.* cum Suar. & Coninc. dicit in praxi non esse extra mortis periculum absolvendos, sed suæ conscientiaæ relinquendos rudes illos homines, qui etiam examinati à Confessario nullum, ne quidem veniale, peccatum in specie confitentur. Præterquam enim quòd in Sacramento non liceat materiam dubiam (qualis hîc est veniale in genere) extra casum necessitatis adhibere; videntur ejusmodi idiotæ etiam ignorare, quid sit

peccatum & offensa DEI, vel vero peccatorum dolore carere. Nihilominus tamen quia Layman *l. 5. tr. 6. cap. 13. num. 10. v. Dico II.* rectè docet, quòd Confessarius, si commodè potest, & tempus permittit, nec multitudo volentium confiteri impedit, teneatur ex lege charitatis rudes ejusmodi homines, & quidem non tantum illos, qui bona fide; sed etiam alios, qui ex malitia vel crassa negligentia, adeo imparati accedunt, ad absolutionem disponere; quando priores se non possunt per se meliùs præparare, vel non possunt communionem differre; & posteriores alio tempore non videntur ampliùs redituri: ideo in praxi semper priùs laborandum est, ut aliquod peccatum saltem veniale in specie exprimat. Idque fortè succedet facilè, si in primis ipsis ostendatur, quòd cum omnes quotidie in multis offendamus, & ipsi nullius culpæ sibi conscii sint, sine dubio nihil vel parum attenderint ad sua cogitata, verba, & opera, an licita vel illicita sint: tum interrogentur, an non de hac omissione, & negligentia, quæ utique est aliquod peccatum, se accusent, & doleant. Quodsi affirmant, jam confitentur peccatum in specie, possuntque sacramentaliter absolvi. Joverit etiam interrogare, an adhuc unius, vel alterius, & cujus peccati meminerint, quòd ante hæc aliquando confessi sunt? & si quòd expriment; interrogentur ulterius, an iterum de eo se accusent, & doleant? Quodsi affirmant, jam habetur materia in specie ad absolutionem certò sufficiens.

§. VIII.

De negante peccatum commissum.

104. Posterior quaestio circa integritatem confessionis est: *An debeat, vel possit absolvi, qui negat se commississe peccatum aliquod mortale, quod Confessarius novit eum commississe?* Ratio dubitandi est, quia in foro conscientiae credendum quidem est poenitenti tam pro se, quam contra se, ut habet tritum axioma. Sed Bonac. *de poenit. Disp. 5. q. 5. sect. 2. p. 2. §. 1. in fine* rectè ait, id intelligendum esse tantum cum hac exceptione: *nisi den-der constet, oppositum, notaque sit poenitentis indispositio.*

Sic ergo responderetur. Si Confessarius novit illud peccatum ex sola confessione complicis, tunc de eo ne quidem interrogare potest poenitentem, nisi generaliter tantum (v. g. an nihil aliud habeat, quod confiteatur) vel nisi peccatum illud sit, de quo alii ejusdem conditionis poenitentes interrogari solent; vel denique nisi à poenitente acceperit licentiam, de illo peccato speciatim loquendi cum complice, neque scandalum obster. Laym. *l. 5. tit. 6. cap. 14. n. 24.* Ratio, quia alioquin frangeret Sigillum. Tan. *tom. 4. Disp. 6. q. 7. n. 99.* qui tamen *q. 9. n. 146. §. seq. cum aliis* contra alios docet, Licentiam solius poenitentis non sufficere. de quo *infra n. 230.*

Quod si Confessarius peccatum illud ab aliis fide dignis extra confessionem cognovit, vel ipse suis oculis vidit, v. g. firrantem, obscena agentem, audivit blasphemantem &c. vel juxta Laym. & alios contra Tan. & alios, praedicta & accepta à poenitente licentia valeat: tunc omni-

R. P. Stoz Trib. Poenit. Lib. II.

no potest, & debet de ejusmodi peccatis in specie interrogare complicem, si in confessione ipse se non accuset, ut dictum *suprà n. 101. cum seqq.* Sed si iste constanter neget, debet eum plerumque absolvere. Laym. *l. c. n. 25.* quia Confessarius debet poenitenti hinc magis credere quam complici, vel aliis, vel etiam sibi ipsi, & propriis suis oculis, atque auribus. Cum enim tam multa causae sint, ob quas legitime potest aliquod peccatum mortale in confessione reticere, adeoque negari, cumque praeterea nullus actus externus sit formaliter peccatum mortale, nisi fiat cum plena deliberatione & advertentia ad malitiam moralem ejusque gravitatem; atque adeo peccatum ex genere suo mortale sapissime per accidens fiat veniale; haec autem, & similia communiter aliis non possint esse certò perspecta, neque sub sensum cadant; certum etiam aliis esse non potest, poenitentem in hac vel illo actu externo peccasse mortaliter; vel teneri, si mortaliter peccavit, hinc & nunc confiteri.

Quod si tamen, quandoque consideratis omnibus circumstantiis certò constaret, peccatum mortale esse à poenitente commissum; idque ab eo malitiosè, ac mendaciter negari, tunc etiam certum est, non posse absolvi. Dicant. *de poenit. Disp. II. à n. 331.* quia, cum posset, & deberet, non integrè confitetur; eumque absolvens peccaret graviter, & contra suum Judicis officium, & contra reverentiam Sacramenti, invalidè & sacrilegè administrando illud indisposito. Tamb. *de Confess. lib. 3. cap. 9. n. 5. §. seqq.* Lug. *de poenit. Disp. 22. n. 21.* Vide Fagund. *Præcepto 2. lib. 6. cap. 5. n. 37. §. 38.*

H

§. IX.

§. IX.

*Quomodo debeat & possit excitari
ad Contritionem?*

105. IV. Absolvi validè non potest, qui caret vero de suis peccatis dolore, hoc est contritione, vel saltem attritione. Quæ autem necessaria sit ad Sacramenti Pœnitentiæ valorem, contritio vel attritio; & quomodo elicienda; vide *sup. lib. 1. p. 2. à n. 1.* Hic tantùm addo, quòd in iis, qui præsumuntur scire, quæ ad Sacramentum Pœnitentiæ spectant, sufficiens signum doloris esse possit, ipsa seria peccatorum enarratio; & multò magis si ipsi dicant, se dolere. Quid sit de illis, qui dicunt, se in priore confessione non habuisse sufficientem dolorem, vide *cit. p. 2. n. 343.* Quod si appareat, pœnitentem enarrare sua peccata sine requisito dolore, tenetur Confessarius eum hac de re ante absolutionem examinare, & si defectum reperit, salubri exhortatione disponere. *Laym. l. 5. tr. 6. cap. 13. n. 10. V. Corollarium.* proposita turpitudine peccati, gravitate offensæ DEI, & pœnæ infernalis. Plurimum autem negotii hîc facessere solent pueri & puellæ; homines rudes, & peccatores indurati. Omnes sunt ad elicendum dolorem, quasi manducendi propositis nonnullis quæstiunculis, quas hîc, quia cum simplicibus sermocinatio, simplici tantùm modo potiùs insinuo, quàm describo. Et verò quantumcunque exaggerato & pathetico stylo chartis imprimantur, si Confessarius ferventi Zelo, magno spiritu, devotâque mente animam non addat & efficaciam, sunt omnia sicut gladius Scanderbegi sine manu Scanderbegi.

Cum puero ergo & puella hoc vel simili modo age. Q. 1. quo deveniunt post mortem homines, qui peccant? Resp. in infernum, vel purgatorium. Q. 2. quis detrudat & detrudijubet, seu damnat ad ejusmodi pœnas? Resp. DEUS. Q. 3. agnoscisne, etiam te peccasse? annon ergo etiam tu meritus es, ut tibi DEUS offensus, & iratus, similem gravem pœnam infligat; sed ne infligat, jam oculis in caelum elatis, vel ad hanc v. g. Crucifixi imaginem converfis, dic ex animo: O JESU Christe! miserere mei, & parce mihi! jam volo me emendare, vel: O DEUS! propitius esto mihi peccatori.

Cum rudibus simili modo procedi potest, vel etiam isto: si offendisses magnam aliquem Dominum, & quidem ex se dignissimum, ut ab omnibus ametur, & honoretur; à quo insuper haberes, quidquid habes in bonis animæ, corporis, & fortunæ; quique ea omnia singulis momentis, ne pereant, tibi conservat, & quasi de novo donat, si inquam offendisses talem Dominum (maximè graviter) an non vehementer doleres? Affirmantem interroga ulterius; an non credis DEUM esse talem Dominum dignum, qui ab omnibus summè ametur, & honoretur; qui corpus, animam, & omnia, quæ habuisti, & adhuc habes, tibi dedit; & ita tibi conservat, ut quovis momento, quo cessaret conservare, omnia perirent, & tu cum illis? Annuentem porrò urge: annon ergo doles, quòd DEUM offenderis, & peccata, quæ summè DEO displicent, ei que sunt abominatio maxima, commiseris? si etiam hoc affirmat, jube, ut ex animo dicat: DEUS meus & Dominus meus doleo, me

aliquando, quod tibi displicet, fecisse, & ita infinitam Majestatem tuam offendisse; ignosce, O magne DEUS! deinceps melius me geram, & magis tibi serviam. Ad eundem finem facit etiam similitudo desumpta à Patre, vel Amico intimè dilecto, à Benefactore magno. Interrogandus enim est rudis pœnitens, an non habeat talem parentem, amicum, benefactorem? an non, si habeat aliquem, & illum, offendisset, graviter doleret? an non & DEUM credat esse optimum suum Patrem, maximum amicum? an non agnoscat, quòd illum suis peccatis offenderit? an non ergo meritò, & de hoc dolere debeat, & cum filio prodigo dicere: *Pater! peccavi in cœlum, & coram te; non sum dignus vocari filius tuus* &c.

Indurati denique poterunt cum divina gratia ad aliquem dolorem emolliiri, hujusmodi interrogatione: Si severissimus Judex, quem semel, vel sæpius in aliqua re offendisti, jam cum suis Ministris Justitiæ coram adesset, & acerbissimam mortem per ferrum, ignem &c. minaretur; nisi culpam cum dolore & proposito emendationis deprecareris, an non statim provolutus in genua id faceres? an non credis DEUM esse Judicem ita rigidum, ut nullum, etsi nostro Judicio etiam levissimum, delictum relinquat impunitum? an non credis illum hîc esse præsentem, & tibi minari acerbissimas hujus & alterius vitæ pœnas, quas quovis momento inferre potest; & incertum est, an hoc vel alio momento sit re ipsa illaturus? nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit; arcum suum tetendit, & paravit illum, & in eo paravit vasa (seu instrumenta) mortis. *Psalms. 7. v. 13.* Prostratus itaque antefaci-

ciem Domini dic: *parce mihi, Domine, parce mihi misero peccatori! doleo, quòd peccando te offenderim: Volo & propono nunquam id amplius facere* &c.

§. X.

Quomodo ad deserendam occasionem proximam?

106. V. Absolvi denique etiam validè non potest, qui non habet propositum satisfaciendi omnibus suis obligationibus, quibus sub peccato mortali est obstrictus, uti est obligatio vitandi occasionem proximam peccandi mortaliter, obligatio restituendi &c. De hoc proposito actum est fute sup. lib. 1. p. 2. à n. 75. & ex quibus signis cognoscatur, dictum est ibidem num. 104. & 114. Hîc addo sequentia I. qui occasionem proximam peccandi mortaliter facillè potest, sed non vult dimittere; hîc & nunc autem de peccatis commissis concipit dolorem, & propositum extraordinariè magnum, potest tunc juxta communem adhuc absolvi. Tamb. de confess. l. 9. cap. 3. §. 1. n. 6. Laym. l. 5. tr. 6. cap. 4. n. 10. V. Veruntamen. in fine. Sed Dicastillo de pœnit. Disp. 6. n. 336. de concubinario loquens rectè monet, magna hîc opus esse prudentia, & consideratione loci, temporis, personæ, aliarumque circumstantiarum; neque facillè prædicandum. &: *Ego, inquit, vix crederem alicui, quantumvis affirmanti, se habere firmissimum propositum, & magnum dolorem, si simul, cum possit, nolit se tanto periculo liberare; nec dignus est, cui credatur.* Ita Dicastillo l. c. & Disp. 10. n. 572. Tan. tom. 4. Disp. 6. q. 9. n. 119. ubi ait, concubinarium etiam prima vice venien-

tem ad confessionem, esse ordinariè remittendum, ut priùs concubinam reipsa expellat; & neque in articulo mortis esse antè absolvendum. Quodsi autem II. ejusmodi pœnitens jam semel vel saltem (ut Gobat *tr.* 7. n. 533. indulget) ter vel quater jussus est occasionem deserere, & quamvis potuisset, non deseruisset; tunc omnino etiam juxta benignioris sententiæ Auctores non esset absolvendus, antequam reipsa occasionem dimisisset. Laym. *l.c.* n. 11. Tan. *cit.* n. 119. quia saltem istum unanimiter censent DD. carere vero proposito, nec præbere spem emendationis. Quod ipsum tamen Laym. *l.c.* non vult pro universali Regula haberi. Cùm fieri possit, ut pœnitens post illas omnes suas tergiversationes jam evidentiora mutata voluntatis indicia præ se ferat, ac propterea illius promissio iterum acceptari, datique absolutio possit. Quam limitationem indicat etiam Tan. *l.c.* III. Si constitutus in proxima occasione peccandi, & prædictum dolorem ac propositum extraordinariè magnum ostendens, non possit sine aliquo, non omnino levi incommodo, occasionem illam relinquere; & jam insuper velit adhibere aliqua apta media ad peccata vitanda, v. g. non agere solus cum sola, sine necessitate non alloqui &c. tunc potest absolvi. Dicast. *l.c.* n. 337. Tamb. *l.c.* n. 7. quia occasio, quæ antè fuit, jam respectu illius, speciali dolore & proposito, aptisque remediis instructi, & metu subeundi incommoda impulsæ, non censetur ampliùs proxima; donec iterum constet, etiam his mediis armatum in ea occasione non cessare peccare. IV. Si quis occasionem proximam peccandi deserere non possit, vel physicè, vel saltem moraliter (hoc est,

non sine valdè gravi & magno damno corporis, famæ, vel fortunæ) de peccatis tamen seriò doleat, ac propositum ea, quantum potest, adhibitis opportunis remediis, cavendi ostendat, tunc potest absolvi; quia tunc occasio, etsi sit proxima, non est tamen ipsi voluntaria; & censetur jam non amare periculum, aut in id se sponte conjicere, sed invitus subire & pati. Laym. *l.c.* n. 9. V. *Excipe.* Tamb. *de Confess.* l. 3. c. 3. n. 8. Dicast. *de pœnit.* Diss. 6. n. 340. cum Suar. utroque Sanchez, & aliis contra Tan. *l.c.* n. 112. & alios rigidius, & de periculo peccandi sicut de ipso peccato loquentes. Consilii quidem est, bono spiritualis securitatis damnum quodcunque temporale postponere, non tamen præcepti, inquit Laym. *l.c.* Et in his circumstantiis pœnitens etiam si sæpiùs reincidat, inquit Dicast. *Diss.* 10. n. 576. nec cogendus est illam occasionem tollere; nec privandus absoluteione, etiam sæpiùs recidivus; quin potiùs hortandus est, ut sæpe veniat ad confessionem, aliisque media adhibenda, quæ videri poterunt opportuna. Consentit Tamb. *l.c.* n. 10. vide *sup.* p. 2. à n. 107.

Hoc tamen Tan. & aliis libenter damus, quòd si quid non tantùm sit occasio proxima peccandi, sed etiam secundum seipsum habeat rationem formalem peccati mortalis (uti habere potest detentio libri prohibiti, scandalosa cohabitatio cum aliqua persona, scandalosa frequentatio aliquarum ædium &c.) tunc quantumcunque pœnitens doleat de peccatis ex tali occasione commissis, proponatque & promittat cavere; necessetamen insuper sit, ut, antequam absolvatur, seriò velit & proponat ipsam etiam occasionem dimittere; quia est, ut ponitur,

nitur, in se formaliter peccatum mortale, ergo qui non vult relinquere, non est dispositus ad absolutionem. Tan. l. c. n. 108. nisi necessitas adsit tanta, quæ excuset ab obligatione Legis, atque ita occasione demat rationem peccati, & scandali activi. Unde in casu tantæ necessitatis, qui utriusque non est frequens, etiam publicus peccator, licet occasionem proximam non vellet dimittere, posset absolvi, quia scandalum esset tunc non datum, sed tantum acceptum & passivum. vide Tamb. l. 3. c. 3. n. 12.

§. XI.

De absolutione danda, neganda vel differenda.

107. Denique generatim loquendo Confessarius audita pœnitentis confessione, vel judicat ex sufficienti fundamento eum esse ritè dispositum ad absolutionem percipiendam, vel non esse. Si hoc posterius, tunc Confessarius debet, quantum potest, laborare, ut eum ritè disponat: neque potest eum non absolutum sine gravi causa dimittere, inquit Laym. l. 5. tr. 6. cap. 13. n. 10. V. Dico III. ut sup. n. 103. saltem si absque culpa sua venerit indispositus. Palao de pœnit. Disp. un. p. 18. §. 2. n. 12. quia causa Judicii Sacramentalis capta est, ergo si, cum commodè potest, non perficitur, inferitur grave onus pœnitenti; & non levis irreverentia Sacramento. vide sup. n. 84. & inf. num. 132. Sin autem Confessarius prudenter judicet, pœnitentem esse ritè dispositum (signa ex quibus id judicare potest allata sunt sup. lib. 1. p. 2. n. 104. & 114.) tunc ei non potest simpliciter negare absolutionem, ut dictum supra cit. n. 87. An autem liceat

eam differre, dubium est. Nam Joann. Sanch. Disp. 9. n. 12. contendit, id nequidem cum pœnitentis consensu, utpote non rationabili fieri posse. Sed rectius alii affirmant, & quidem non tantum, si pœnitens consentiat (quod prudenter facit in ordine ad hoc, ut adhuc melius se disponat) sed etiam absque ejus consensu, si Confessarius prudenter judicet, dilationem ei profuturam, ut gravitatem peccati melius agnoscat, magis caveat à relapsu &c. vel si Confessarius ex justa causa, ut potest, velit pœnitentiam ante absolutionem impleri. Nam etsi Sacramentum captum debeat perfici, & pœnitenti Jus suum tribui, necesse tamen non est, ut semper statim fiat. Confessarius quoque non est tantum Judex, sed etiam Medicus; ergo dilationem absolutionis, cum aliquo modo necessaria videtur, potest tanquam medicinam pœnitenti etiam invito applicare. Tamb. de conf. l. 3. cap. 3. n. 14. & 15. Dicast. Disp. 6. n. 374. qui tamen rectè monet, hoc remedium ordinariè non expedire, nec facilè adhibendum esse pœnitentibus ritè dispositis & invitis, ut sup. lib. 1. p. 2. n. 107. pluribus probatum est. Juxta quæ intelligendum est & hoc à S. Franc. Xaverio Confessariis quoad graves peccatores dari solitum documentum. lib. 6. vita. cap. 17. Confessionem non continuo sequatur absolutio.

ARTICULUS III.

De Officio Confessarii circa Pœnitentiam injungendam.

De hac prout à pœnitente implenda est, actum fuit jam sup. lib. 1. p. 4. à n. 5. Superest

perest dicere de Confessario, ut eandem legitimè injungat.

§. I.

Quid sit, & operetur Pœnitentia sacramentalis?

108. Pœnitentia autem pro satisfactio-
ne sacramentali sumpta est bonum ali-
quod opus à Confessario injunctum pœ-
nitenti ad persolvendam pœnam tempo-
ralem pro remissis peccatis adhuc debi-
tam. Nam quòd unacum culpa peccati
semper etiam remittatur univerſa pœna,
error est, qui *per illustria in sacris litteris
exempla, & per divinam traditionem ma-
nifestissimè revincitur.* Trid. *sess. 14. cap. 8.*
ibique multis etiam rationibus refellitur.
Remanet ergo communiter post dimis-
sam culpam peccati, & pœnam æternam,
adhuc pœna aliqua temporalis in hoc vel
alio seculo luenda, ut etiam ex SS. Pa-
tribus sulè probat Laym. *lib. 5. tr. 6. cap. 15.
n. 2.* quam ut tanto melius in hac vi-
ta expiare possimus, voluit Christus
præter alia media, quæ in Ecclesia habemus,
etiam Sacramentum Pœnitentiæ ita
instituire, ut in eo pœnitentibus injun-
gerentur à Confessario opera quædam
pia, illique pro residua temporali pœna
satisficeret. In pœnitente enim, præter
contritionem & confessionem, etiam sa-
tisfactio *ad integritatem confessionis ex
DEI institutione requiritur*, ut loquitur
Trid. *cit. sess. 14. cap. 3.* Unde jam etiam
pars Sacramenti Pœnitentiæ est, & di-
citur; sed integralis tantum, non es-
sentialis, quia non concurrit ad culpæ &
pœnæ æternæ remissionem, cum hæc per

absolutionem fiat, antequam existit satis-
factio.

109. Opera quoque pia, prout sunt
pœnitentia seu satisfactio sacramentalis,
habent vim non tantum ex opere operan-
tis, sicut quævis alia, sed etiam ex opere
operato. Tan. *Tom. 4. Diss. 6. q. 8. à
n. 21.* Laym. *l. c. n. 14.* Dicast. *de pœnit.
Diss. 14. n. 151.* non tamen ad remittendam
culpam, aut pœnam æternam, ut paulò
antè dictum; neque ad conferendam vel
augendam gratiam sanctificantem, ut ex
probabiliore doceat Tan. *l. c. n. 23.* sed tan-
tum ad remittendam pœnam tempora-
lem pro remissis peccatis adhuc debitam.
Ratio est, quia omnis pars Sacramenti
habet vim efficiendi ex opere operato id,
quod significat; atqui opera nostra,
quatenus sunt pro pœnitentia sacramenta-
li injuncta, sunt pars Sacramenti, & eate-
nus significant remissionem pœnæ tem-
poralis, utpote satisfactoria, & satisfactio;
ergo eandem remissionem ex opere ope-
rato efficiunt. Unde jam fit, ut sem-
per aliqua pars pœnæ remittatur per opus
pium pro pœnitentia sacramentali impo-
situm, etiam si sit minimum, & pec-
catis improportionatum. Tan. *l. c. n. 25.*
v. g. elemosyna unius oboli; imò etiam
insuper opus ejusmodi ex fine ei extrinse-
co, ad quem à pœnitente, cum ad nullam
aliam intentionem obligatus est, unice
refertur, sit venialiter malum, & forma-
le peccatum. Laym. *cit. cap. 15. n. 14. v.
Dico II.* Dicast. *l. c. n. 153.* quia per neu-
trum hoc impeditur effectus remittendæ
pœnæ ex opere operato procedens; sicut
nec impeditur in aliquo Sacramento v. g.
Eucharistiæ; quòd, etsi minima ejus par-
ticula

§. II.

An semper imponenda? &
quando?

vicula sumatur, & tantum in ordine ad finem malum, sed solum venialiter; tamen effectum, quem ex opere operato habet, adhuc producit.

Sed & Laym. *l.c.* ulterius infert, quod modica pœnitentia sacramentalis plus debeat de pœna temporalis, quam magna proprio motu suscepta. Item quod sicut Sacramenta ex opere operato producunt majorem gratiam in suscipiente magis disposito; ita etiam pœnitentia sacramentalis tanto plus pœna temporalis ex opere operato tollat, quanto ipsa est major, & eam peragens est magis dispositus; atque adeo, quod etiam pœnitentes optare debeant, ut ipsis à Confessariis non leves, sed magnæ pœnitentiæ imponantur; nisi justæ causæ subsint eam minuendi, de quibus *infra* n. 120. & *seq.*

Quod si quis injunctam pœnitentiam peragat, in ordine ad finem mortaliter malum, vel in statu peccati mortalis, satisfacit quidem ille præcepto Confessarii, ejusque obligationi, nec tenetur illam iterum peragere. Laym. *l.c.* n. 15. & Tan. *l.c.* n. 17. (modò per hoc non ipsa operis injuncti substantia mutetur, ut bene observat Tan. *l.c.* n. 27. & *seq.*) sed per eam nihil obtinet remissionis ex pœna temporalis, cum sit inimicus DEI, adeoque indignus, cui fiat aliqua remissio. Dicast. *cit.* *Disp.* 14. n. 166. An autem postea remoto obice consequatur; est quidem pium credere, sed valde incertum, multis affirmantibus, multis negantibus apud Tan. *l.c.* n. 27. vide Lugo de pœnit. *Disp.* 25. n. 41. & *sup.* *lib.* 1. p. 4. n. 12. Laym. *l.c.* Dian. p. 3. tr. 4. Ref. 85.

110. Confessarius, per se & regulariter loquendo, tenetur confitenti injungere pœnitentiam; constat ex Trid. *sess.* 14. *cap.* 8. ubi: *debent, inquit, Sacerdotes Domini saluatares, & convenientes satisfactiones injungere.* Et ratio est, quia ex suo officio debet tanquam Judex debitam pro peccatis pœnam exigere, & tanquam Medicus pœnitentiam à relapso præservare, & tanquam Minister Sacramenti illud integrali sua parte non mutilare. Unde patet, hanc Confessarii obligationem esse gravem & sub mortali, sed tantum ex genere suo & ordinariè. Tan. *cit.* *Disp.* 6. q. 8. Si enim Confessarius deliberatè, absque contemptu tamen, omitteret pœnitentiam injungere illi, qui tantum de venialibus; vel de mortalibus quidem, sed jam antè semel ritè expiatis se accusaret, peccaret tantum venialiter ob parvitatem materiæ, cum ob ejusmodi peccata levis tantum injungenda sit pœnitentia. Lugo. *Disp.* 25. *sect.* 4. n. 49. Tamb. *l. 4. cap.* 1. §. 1. n. 1. Dian. p. 6. tr. 6. Ref. 44. contra Palao de pœnit. *Disp.* un. p. 21. §. 2. n. 6. qui putat, Ministrum hinc non leviter peccare, quando Sacramentum etiam levi tantum parte integrali mutilat. Sed non bene, cum hoc ipsum ille ex communi negare debeat de omissione levis integralis partis in Baptismo, Ordine &c.

Dixi autem *per se & regulariter*; quia dantur aliqui casus in quibus licitè dari potest

potest absolutio sine inuncta pœnitentia; nimirum I. si moribundus jam sit sensibus destitutus, & nihil amplius possit percipere; tunc enim frustra injungeretur. Moribundo autem adhuc sui compoti potest imponi pœnitentia levis, v.g. semel atque iterum suos dolores offerre DEO, vel dicere: *fiat voluntas tua!* vel corde aut ore pronunciare nomen JESU & MARIE: vel, si mereatur, etiam gravis, tempore recuperatæ sanitatis peragenda; vel largitio elemosynæ; vel ut jam antè in testamento præscriptam renovet, & ratificet. Laym. l. 5. tr. 6. cap. 15. num. 13. Dicast. cit. Disp. 14. n. 14. II. si pœnitens statim post absolutionem se iterum accuset de novo aliquo peccato antè omissio, potest iterum absolvi sine nova pœnitentia; modò Confessarius implicitè velit, vel saltem explicitè dicat, ut universim pro omnibus suis peccatis pœnitentiam antea inunctam peragat. Gobat. tr. 7. n. 743. contra Palao hîc Disp. un. p. 21. §. 2. n. 10. Hoc ipsum docet Tamb. l. c. n. 5. Lug. de pœnit. Disp. 25. sect. 4. n. 50. Dian. p. 6. tr. 7. Res. 6. contra Tan. l. c. n. 7. Palao l. c. & alios de scrupuloso, si intra unam horam sæpius cum iisdem, vel etiam novis peccatis redeat. Ratio, quia etiam in foro externo fieri solet, ut in posteriore Judicio de delicto, non tantùm eodem, sed etiam novo, non semper alia & nova, sed eadem numero pœna dicitur, cum nimirum reus non videtur aliâ novâ dignus, vel ad aliam condignam non satis habilis. III. Si Confessario divinitus revelatum esset, pœnitentem jam perfectè satisfecisse, & extra periculum esse ite-

randi peccata confessa. Tamb. l. c. n. 2. quia ubi non est debitum pœnæ, aut periculum morbi, nulla opus est pœnitentia, aut medicina. IV. Idem aliqui volunt, si constet pœnitentem lucratum, vel brevi lucraturum esse Indulgentiam plenariam. Sed rectè Dicast. l. c. n. 19. id tantùm concedit, si de hoc moraliter certò constet; vel saltem pœnitens ad lucrandam Indulgentiam obligetur. V. Si Confessarius probabiliter existimet, pœnitentem propter vehementiam contritionis vel opera pœnitentiæ jam antea sponte peracta, plenè jam pro peccatis satisfecisse, Palao l. c. n. 8. cum aliis; qui tamen addunt, Confessarium non posse facillè id cognoscere, & propterea Palao ait, casum hunc esse moraliter impossibilem. Quidquid autem sit, nihilominus hîc, uti & tempore Jubilæi aliarumque Indulgentiarum debet ex communi semper imponi pœnitentia saltem medicinalis. VI. Si pœnitens paulò post esset Martyrio afficiendus; idque sibi certum esse dicit Dicast. l. c. n. 16. VII. Denique juxta aliquos, si Confessarius videat, quòd pœnitens nullam sit accepturus vel executurus pœnitentiam. Sed hoc alii communiter rejiciunt, quia etsi probabile esset, pœnitentem non teneri acceptare aut implere pœnitentiam; Confessarius tamen propterea non sufficienter excusatur ab ea injungenda. Palao l. c. n. 11. quia ipse debet saltem suum officium facere, & alioqui daret pœnitenti occasionem liberius peccandi.

An ante vel post absolutionem imponenda sit, vide *sup. n. 87.*

§. III.

Quomodo imponenda?

III. In iis casibus, in quibus pœnitentia imponenda est, potest eam Confessarius imponere per modum præcepti; & nisi aliud exprimat, semper censetur ita imponere, quia Judex est, & potestatem habet non tantum solvendi, sed etiam ligandi. Et verò Palao *l. c. §. 3. n. 11. cum aliis multis relatis à Dian. p. 3. tr. 4. Ref. 28. & Dicast. cit. Disp. 14. n. 49.* docet, quòd Confessarius teneatur semper per modum præcepti pœnitentiam injungere; alioquin eam non fore sacramentalem, nec habituram effectum ex opere operato; quia non procederet ex potestate clavium, sed ex libera voluntate Pœnitentis. Nihilominus tamen alii non pauci è contrario dicunt apud Dian. mox citandum licitè posse à Confessario pœnitentiam imponi etiam per modum Consilii tantum. Laym. *l. 5. tr. 6. cap. 10. n. 11.* quia pœnitentiæ, quæ hodie injungi solent, plerumque sunt tantum medicinales. Laym. *l. 5. tr. 7. cap. 3. n. 2. v. Adde.* ergo cum Confessarius non sit tantum Judex, sed simul etiam Doctor, & Medicus, potest eas licitè quandoque, non ut Judex præcipere, sed ut Medicus consulere. Quo casu opus præscriptum est quidem pœnitenti liberum; quia tamen est à Confessario designatum, ideo, si fiat, procedit adhuc à potestate clavium, estque adeo adhuc sacramentale, & agit ex opere operato. Dian. *p. 3. tr. 4. Ref. 82. & p. 4. tr. 4. Ref. 241. v. Nota tertio. & p. 11. tr. 7. Ref. 3.* Unde Dicastillo *l. c. n. 44.* rectè concludit, utramque istam sententiam esse probabilem, ut proinde Con-
R. P. Stoz Trib. Pœnit. Lib. II.

cessarius etiam posteriorem tutò sequi possit in praxi, quoties prudenter judicaverit expedire.

Licitum quoque est, ut Confessarius pœnitentiam injungat, non absolutè, sed conditionatè tantum, & quidem etiam totam. Gobat. *tr. 7. n. 755.* cum Suar. dicendo v. g. 1. si veneris Oetingam, recita Rosarium. 2. si convalueris, audi Missam. 3. si iterum blasphemaveris, jejuna; rectèque Gobat ait, hunc postremum modum esse perquam salutarem. Cùm autem pœnitens tunc conditionem ultimam purificare nunquam; & secundam sæpe non possit; primam verò juxta Dicast. *l. c. n. 43.* non teneatur, quia nihil adest, vi cuius obligetur; hoc ipso admitti jam debet, pœnitentiam licitè posse imponi absque præcepto. Ne tamen deinde ob conditionem non purificatam videatur Sacramentum Pœnitentiæ integrali sua parte mutilatum, ipsa voluntas acceptandi pœnitentiam conditionatam, utpote meritoria, & satisfactoria, potest pro pœnitentia haberi, ut indicat Dicast. *cit. Disp. 14. n. 14.*

§. IV.

Qualis possit imponi, seu quænam opera?

III. Confessarius potest pro pœnitentia injungere univèrsim quodlibet opus honestum, quia omne tale opus, cum adversetur alicui bono, quod est delectabile, vel saltem utile ad delectabile, involvit semper aliquam difficultatem, & molestiam. Lug. *de pœnit. Disp. 24. n. 41. & seq.* ergo hoc ipso semper est simul
I etiam

etiam pœnale, & satisfactorium, aptumque injungi pro pœnitentia non tantum medicinali, sed etiam vindicativa. In specie autem loquendo potest ex operibus honestis injungi

I. Etiam illud, quod est merè internum, ut sunt actus intellectus & Voluntatis, v.g. Fidei, Spei, Charitatis &c. quia vel non requiritur, ut quævis pars Sacramenti sit sensibilis; vel certè sufficit, si sit sensibilis in alio. Sicut enim contritio fit sufficienter sensibilis in confessione externa; ita & actus merè interni fieri possunt sufficienter sensibiles in impositione Confessarii; & acceptatione pœnitentis. Dian. p. 4. tr. 4. Ref. 241. *in fine*. Dicast. cit. Disp. 14. n. 85.

II. Ex operibus externis quandoque etiam tale, quod pœnitens non potest, nisi videntibus, aut scientibus aliis peragere, uti est jejunium, flagellatio &c. quia per hoc nihil læditur sigillum Confessionis; cum non possit aliis constare, an pœnitens opus ejusmodi ex spontanea pietate, vel ex injuncta pœnitentia peragat, vel certè, si quando id pateat, manifestatio fiat cum consensu pœnitentis sponte acceptantis talem pœnitentiam. Dicast. Disp. 14. n. 86. qui hoc videtur intelligere per pœnitentiam publicam, quam concedit posse quoque in foro interno imponi, & quidem etiam pro peccatis occultis. Sed Tannerus tom. 4. Disp. 6. q. 8. n. 9. Bonac. tom. 1. Disp. 5. q. 5. sect. 3. p. 2. n. 14. cum aliis admittit tantum pro publicis, & publicè scandalosis. Et verò nemini pro occultis est facilè injungenda pœnitentia publicè, seu coram aliis peragenda, ut optimè jam antè monuit Dicast. l. c. n. 48. Reginald. l. 7. n. 32.

& 52. & Laym. l. 5. tr. 6. cap. 15. n. 11. ne scilicet inde aliis ingeneretur, vel antè jam concepta roboretur suspicio de gravi aliquo, & adhuc occulto peccato pœnitentis peccato cum ejus infamia, ortianturque gravia diffidia, aliæque incommoda inter conjuges, domesticos &c. vide Palao de pœnit. Disp. un. p. 21. §. 3. n. 5.

113. III. Opus jam antè ex aliquo præcepto, voto, aliòve titulo debitum. Lugo de Pœnit. Disp. 25. n. 67. Dicast. cit. Disp. 14. n. 89. Palao de pœnit. Disp. un. p. 21. §. 3. n. 1. Laym. l. 5. tr. 6. cap. 15. n. 10. *alii communiter*, quia præceptum non obstat, quo minus tale opus adhuc sit satisfactorium. Et verò conveniens est, ut ei, qui præceptum v.g. Jejunii, Missæ &c. facilè negligit, ejus observatio etiam pro pœnitentia injungatur. Laym. l. c. v. *Notant*. Quod si autem pœnitens etiam postea adhuc omittat v.g. Jejunium, committet duplex specie distinctum peccatum, unum contra virtutem Temperantiæ propter violationem præcepti Ecclesiæ de jejunio; alterum contra virtutem Pœnitentiæ propter violatum Præceptum Confessarii. Dicast. l. c. n. 93. debetque in confessione dicere: *violavi semel Jejunium ab Ecclesiâ præceptum, & simul pro pœnitentia à Confessario injunctum*.

Communiter tamen Confessarii debent injungere pro pœnitentia opus, quod non jam antè est sub aliqua peccati obligatione debitum, ut homines magis à peccatis absterreantur, perfectiusque pro iis satisfaciant. Atque ita semper præsumendum est, nisi ipse Confessarius aliud exprimat, vel ex circumstantiis sufficienter aliud appareat; uti apparet, si

Con-

Confessarius dicat: per medium annum quovis Festo audies duo sacra, quovis sabbato jejunabis &c. satisfacis enim, si quovis Festo præter factum ex præcepto Ecclesiæ debitum audias tantum adhuc unum; & incidente in illud tempus & diem Quadragesimâ, Angariâ, Vigiliâ &c. satisfacis per solum ab Ecclesiâ præceptum jejunium. Sic etiam Sacerdos, si pro pœnitentia jubeatur recitare unam, aut plures ex horis Canonicis, non teneatur illam, vel illas aliquo die bis dicere, sed satisfacit per recitationem jam antè ex præcepto Ecclesiæ debitam; nisi Confessarius expressè aliud velit. Quod si pœnitens sit ad aliquid v. g. Jejunium adstrictus ex particulari tantum suo voto, & Confessarius voti ignarus simile opus jungat, tunc debet de voto edoceri, ut constet, an præter opus ex voto debitum velit aliud injungere, vel non. Per ea verò opera, quæ tantum ratione alicujus confraternitatis sunt debita, potest omnino aliquis injunctæ pœnitentiæ satisfacere; quia cum ejusmodi opera non sint sub obligatione peccati debita, manent adhuc verè libera & supererogatoriâ.

114. IV. Omissio sacræ Communionis; sed in iis tantum circumstantiis, in quibus est, sicut quandoque esse potest, honesta. Lug. l. c. n. 65. Dicast. l. c. n. 104. & alii contra Joan. Sanch.

V. Ut quis Matrimonium inear, injungi potest pro pœnitentia, si ad id jam antè Jure aliquo teneatur; si non teneatur, potest injungi; vel per modum Consilii tantum; vel etiam per modum præcepti, si ipse pœnitens sponte acceptet, & consentiat. Vult quidem Leander, &

Navar. apud Dian. p. 11. tr. 7. Res. 3. v. Hinc oritur, hoc posse Confessarium etiam facere, cum certò ei constat, quòd Matrimonium sit pœnitenti futurum contra peccata carnis remedium. Sed non probo, nisi simul sit necessarium, & unicum; quale fortè nunquam, vel non nisi rarissimè erit; & æquè rarò poterit certò de eo constare Confessario. Rectius ergo Fagund. præc. 2. lib. 9. cap. 5. n. 4. & Laym. cit. cap. 15. n. 11. in fine. Palao de pœnit. Diss. 112. p. 21. §. 3. n. 7. negat, posse à Confessario aliquem obligari, ut pro pœnitentia Matrimonium contrahat.

VI. Potest pro pœnitentia injungi opus pro animabus in Purgatorio offerendum, Meditatio v. g. Jejunium, Rosarium &c. Lug. l. c. n. 62. Dicast. Diss. 14. à n. 93. Tamb. de conf. l. 4. cap. 1. n. 16. Dian. p. 3. in addit. Res. 11. & p. 11. tr. 8. Res. 26. contra Joann. Sanch. Bordon. Mendo. & alios, apud ipsum; sicut potest imponi largitio Eleemosynæ pro alendo paupere, aut solutio pretii pro redimendo captivo. Nam in tali pœnitentia involvuntur duo. Unum est opus internum vel externum, quod pro defunctis, vel aliis offertur, iisque applicatur, v. g. Jejunium, oratio Rosarii &c. cum omnibus suis ad essentiam Jejunii, Orationis &c. requisitis, estque injunctæ pœnitentiæ pars tantum materialis, vel objectiva. Alterum est alia quædam bona intentio, & voluntas seu actus internus, quo opus illud, oratio v. g. ex mandato Confessarii applicatur defunctis, & ad distinctionem dici potest injunctæ pœnitentiæ esse pars formalis. Utrumque, quia est quid honestum & virtuosum

sum, habet præter fructum meritorium & impetratorium, etiam satisfactorium. Etsi ergo opus seu materialis pars pœnitentiæ v. g. oratio, ejusque fructus satisfactorius totus cedat in bonum defuncto- rum, quibus applicatur; internus tamen ille charitatis actus, quo opus seu oratio defunctis applicatur, remanet pœnitenti; & quia ei à Confessario præcipuè imponitur pro pœnitentiâ (utpote ejus pars formalis) satisfacit pœnitens per eum ex opere operato pro remissis suis peccatis. Lug. & Dicast. *ll. cc.*

Quando ergo Adversarii objiciunt, esse contra Institutionem Christi, & rationem Sacramenti Pœnitentiæ, ut pœnitentiâ applicetur alteri quàm pœnitenti; facilis est responsio. Id enim concedo, si pœnitentiâ adæquatè tam quoad partem materialem, seu objectivam, quàm quoad formalem applicetur alteri; nego autem, si applicetur alteri quoad materialem tantum partem, & quoad formalem maneat applicata pœnitenti. Idem omnino est, si alicui pro pœnitentiâ injungatur, ut pro defunctis det eleemosynam pauperi. Quod si autem injungatur tantum simpliciter, ut det eleemosynam pauperi, tunc est aliqua disparitas; quia tunc pœnitens dando eleemosynam non tenetur ullum alium actum, quàm præcisè Misericordiæ erga pauperem elicere; & satisfactio tam ex interno, quàm ex externo actu Misericordiæ proveniens remanet tota pœnitenti, tollitque ex opere operato pœnam temporalem pro peccatis adhuc debitam: ad pauperem verò pervenit sola utilitas ex re, quæ ipsi datur. Vide Dicast. & Lugo *ll. cc.* qui alios adhuc duos modos non malos ostendit,

propositam difficultatem expediendi; nempe ut ex pœnitentiâ v. g. oratione pro defunctis imposita (sive jam partialiter & inadæquatè sumatur, sive totaliter & adæquatè) dicatur ille tantum ad defunctos pertinere fructus satisfactorius, qui provenit ex opere operantis; ille autem pœnitenti remaneat plenè, qui provenit ex opere operato; de quo *sup. n. 109.* vel ut dicatur, ex ea fructum tantum impetratorium applicari defunctis. Sed quod antè dixi, est expeditius.

§. V.

Quid sit de illa clausula: Quidquid boni feceris, & mali sustinueris.

115. VII. Denique injungi pro pœnitentiâ potest ex operibus honestis aliquid indeterminatum tantum, & in genere: v. g. *quidquid sequenti septimana boni egeris.* Bonac. *tom. 1. Disp. 5. q. 5. sect. 3. p. 2. n. 13.* Tan. *tom. 4. Disp. 6. q. 8. n. 30.* maximè unacum aliquo alio opere particulari & determinato. Reginald. *l. 7. n. 23.* Ratio, quia materia, quæ est essentialis pars Sacramenti, potest esse indeterminata, nimirum aliquod peccatum mortale in genere, cum speciei non amplius sumus memores. *sup. n. 103.* ergo etiam pœnitentiâ, quæ est tantum integralis pars Sacramenti, potest esse aliquid indeterminatum.

Unde in oratione *Passio Domini*, &c. de qua *sup. n. 81.* si Confessarius verba illa: *Quidquid boni feceris, & mali sustinueris:* proferat cum expressa intentione imponendi alicui pœnitentiâ (saltem consultivè, si non præceptivè) tunc satis

paret,

patet, quod subsequentes ejus honestæ actiones & perpersiones, sicut alia sacramentalis pœnitentia, habeant singularem vim satisfaciendi pro peccatis ex opere operato; sed ut Suar. *Disp.* 38. *sect.* 6. *in fine* rectè limitat pro illis tantum peccatis, à quibus pœnitens in ea confessione fuit absolutus. Cui limitationi ipsa quoque lecta ratio addit hanc; quod per universalem illum terminum *Quidquid boni &c.* non intelligantur injungi omnia bona opera totius vitæ, ut aliqui malè putant; sed ea duntaxat, quæ ad totam temporalem pœnam pro peccatis tunc remissis persolvendam sunt necessaria; possuntque pro ratione pœnæ debitæ majoris vel minoris, vel pro qualitate diversâ operum subinde esse multa, subinde pauca, quandoque unum etiam minimum, vel etiam omnino nullum, si pœnitens jam antè alio modo pœnam omnem expunxit. Quis enim, quæso, ex Confessariis prudenter velit, aut possit injungere plura alia.

Quod si autem res ita se habet, cum Confessarius expressè vult per illud: *Quidquid boni &c.* injungere pro pœnitentia sacramentali subsequenter opera; tunc omnino idem etiam erit, cum id implicitè vult: eadem enim vis est impliciti & expliciti; atqui omnes Confessarii, cum dicunt Orationem *Passio Domini nostri &c.* & proferunt verba: *quidquid boni feceris &c.* volunt per ea prodesse pœnitenti, quantum possunt; ergo cum, ut dictum est, possint hoc modo opera pœnitentis omnia (intellige ad remissionem pœnæ pro peccatis tunc remissis necessaria) injungere pro pœnitentia sacramentali, eaque elevare ad satisfaciendum ex opere operato, hoc ipso id implicitè sem-

per volunt facere, & actu faciunt; illaque verba jam non tantum per modum orationis & deprecativè (ut obijciunt Adversarii) sed simul etiam verè authoritativè seu ex potestate clavium proferunt. Atque ita rectè & quidem absque dubio concludi, sub data hypothese, agnoscit ipse Dicastillo *cit. Disp.* 14. *n.* 46. licet ipse eam ibidem neget. Et hæc est fundamentalis ratio, ob quam aded multi DD. absolutè docent, per memoratam Orationem & verba *Quidquid boni feceris &c.* elevari omnia pœnitentis opera bona (cum prædictis duabus limitationibus) ad rationem pœnitentiæ sacramentalis, & acquirere vim satisfaciendi etiam ex opere operato, sive jam Confessarius ea dicat cum explicita hac intentione, sive, ut communiter fit, tantum cum implicita. In specie autem sic docet Nav. *in Man. cap.* 26. *n.* 24. Reginald. *lib.* 7. *n.* 23. Filliuc. *tr.* 8. *cap.* 2. *n.* 47. Bonac. & Tan. *ll. cc.* Dian. *p.* 3. *tr.* 4. *Ref.* 92. & *p.* 6. *tr.* 7. *Ref.* 5. & *part.* 9. *tr.* 9. *Ref.* 54. & *p.* 11. *tr.* 7. *Ref.* 3. *V. Quarto secundo.* Suarez, Henricus, Amicus, Bassæus, Leander, Machadus, Petrus Sotus, & alii, atque ipse etiam S. Thom. apud citatos contra Vasq. *in 3. p. tom.* 4. *q.* 94. *art.* 2. *dub.* 1. *n.* 10. Card. Lugo *de pœnit. Disp.* 25. *n.* 56. Palao hîc *Disp.* un. *p.* 21. *§.* 3. *n.* 6. Dicast. *l. c.* & alios.

116. Volunt quidem aliqui apud Dian. *ll. cc.* si pœnitens verba latina & pœnitentiam istam per illa significatam non intelligat, Confessarium debere ea ipsi declarare. Sed hoc neque ad acceptandam, neque ad exequendam pœnitentiam est necessarium. Non ad acceptandam; quia pœnitens non potest quoad eam esse invi-

rus; cùm cedat in magnum ejus bonum, & in nullum prorsus gravamen; manet enim ei adhuc liberum, an & quid boni velit agere, vel non agere, ut constat ex *n. III. sup.* Nec ad exequendam; quia pœnitentiam adimplere aliquis potest, si opus injunctum voluntariè præstet, etiam absque omnianimo, aut cogitatione eam implendi, *sup. lib. I. p. 4. n. II.* Sufficit ergo, si Confessarius tantùm, sicut potest, ita explicitè vel implicitè velit per verba: *Quidquid boni feceris &c.* injungere pro pœnitentia aliquas subsequentes actiones pœnitentis; quamvis iste id ignoret.

17. Aliud est de meritis Beatissimæ Virginis & Sanctorum, de quibus in eadem oratione Confessarius meminit. Nam hæc merita, quia nemo potest alteri in satisfactionem pro peccatis, eorumque pœna delenda applicare, nisi qui possit & velit ei Indulgentiam concedere; ideo Confessarius sic orando aliud non vult, nec velle, aut petere potest, quàm ut per merita B. Virginis & Sanctorum impetret pœnitenti gratiam ad pœnitentiam injunctam dignè peragendam, applicetque ei merita illa quoad fructum impetratorum tantùm, non item quoad satisfactorium. Eodem modo, quia vi Sacramenti Pœnitentiæ ex institutione Christi non possunt injungi opera, nisi tantùm in plenam remissionem vel medicinam peccatorum; ideo Confessarius, etsi oret injuncta opera ita perfici, ut ex opere operantis simul etiam cedant in aliquod augmentum gratiæ & premium vite æternæ; tamen nullo modo vult, nec velle potest, ea ita injungere, ut ejusmodi effectum habeant ex opere operato,

18. Neque per hanc sententiam quidquam derogatur Decreto Trid. *Sess. 14. cap. 8.* ut objicit *Lug. l. c. n. 57.* Nam utique pro gravibus delictis non imponit levissima opera, qui tot, & tanta imponit, quot & quanta sunt necessaria ad delendam temporalem peccatorum pœnam. Præterea cùm per verba *Quidquid boni feceris &c.* non imponatur aliquid determinatè, neque absolutè; sed tantùm conditionatè, adeoque vi hujus impositionis possit pœnitens nihil omnino facere; laus patet, quòd Confessarii nondum sint extra omne periculum reddendi se participes alienorum peccatorum, nisi insuper etiam adhuc, cùm commodè possunt, alias pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate salutare, & convenientes satisfactiones determinatè & absolutè injungant. Quæ pluribus hîc exponere volui, ut appareat, quàm probabiliter & meritò sententia hæc tradatur à tam multis & magnis DD. absolutè loquentibus, sed juxta prædictas limitationes sententibus; contra quàm non efficaciter impugnetur ab aliis.

Inde autem jam aliæ quoque doctrinæ superius traditæ non malè confirmari possunt. Nim. I. quod pœnitentia etiam post absolutionem possit injungi, *sup. n. 8.* II. per modum consilii & conditionatè, *n. III.* & III. quòd idem numero opus, jam in una confessione injunctum, possit iterum in alia injungi, *n. III. V. Si pœnitens.* Et hæc de Qualitate Pœnitentiæ; nunc de ejusdem Quantitate.

§. VI.

Quanta Pœnitentia sit imponenda ?

119. Rectè Card. de Lugo *Disp.* 25. *de pœnit.* n. 60. Si Sacerdos, inquit, sciret, quantam pœnam deberet pœnitens pro peccatis confessis festinare in Purgatorio; & quanta Pœnitentia in hac vita æquivaleret tali pœna, deberet illam per se loquendo imponere. Dixit autem per se loquendo: quia per accidens sæpe non posset imponi ob fragilitatem pœnitentis, qui propter hanc ipsam causam posset sæpe tantam pœnitentiã etiam recusare, tanquam irrationabilem, si Confessarius eam vellet imponere. Quam doctrinam, mirum est, videri potuisse alicui tam implicatam, ut de ea explicanda desperaverit Dicast. & *cit. Disp.* 14. n. 31. scripserit: componat hac alius; ego non video modum ea conciliandi. Cùm ergo æqualitas inter pœnam purgatorii, & pœnitentiã hujus vite sciri non possit, sed soli DEO nota sit. Reginald. *lib.* 7. n. 45. & licet sciretur, sæpe tamen tanta pœnitentia non posset ab hominibus in hac vita sustineri; soli autem & mero Confessarij beneplacito etiam non sit taxatio pœnitentiã integrè relinquenda; ideo ut prudens mensura observetur, rectissimè Trid. *cit. Sess.* 14. *cap.* 8. decrevit, esse ad qualitatem criminum & facultatem pœnitentium attendendum.

Et quidem in criminibus tria sunt spectanda. I. ipsa gravitas delicti, ratione cujus debet pœnitentia esse vindicativa, & opus injungi pœnale. II. Periculum relapsus; ratione cujus debet injungi pœnitentia, quæ simul etiam sit medicina;

lis, & cautela contra recidivam. Sicuti esse potest. 1. Lectio aliqua Libri Spiritualis. 2. Meditatio v.g. Passionis Christi, quatuor Novissimorum &c. 3. Examen conscientiæ. 4. Auditio Concionum. 5. Aditio Vesperarum. 6. Frequentatio Confessionis & Communionis. 7. Exercitium præsentis Divinæ. & 8. denique sicut in corporali, ita & in spiritali medicina sunt contraria contrariis curanda; atque adeo prodest, imponi avaris & injustis eleemosynam, gulosis jejunium, ebriosis abstinentiam à potu, impuris afflictionem corporis; acediosis exercitia aliqua spiritalia; invidis & maledicis opera aliqua charitatis erga proximum; blasphemis, & pejerantibus orationes, & laudes divinas, & similia alia, quæ Confessariis debent esse præmeditata, ut non omnibus eadem, & non sola Rosaria, vel Litanias imponant. III. Scandalum, ratione cujus potest etiam imponi pœnitentia publica, hoc est, palam & aliis videntibus, aut scientibus peragenda. *sup.* n. 112. V. *Ex operibus.* imò quandoque etiam debet, si scandalum aliter tolli non possit, vel debita satisfactio præstari. In quibus casibus tenetur quoque ipse pœnitens in eam consentire. *Tan. cit. Disp.* 6. q. 8. n. 9.

120. In pœnitente spectanda sunt potissimum I. illius status & vires corporis & fortunæ. Unde utique non rectè imponeretur pauperi eleemosyna; nec graves labores habentibus rusticis jejunia; nec delicatis, & imbecillibus graves castigationes corporis; nec agris longæ orationes. Et verò sæpe expedit agris, vel afflictis imponi, tantum ut aliquot actus eliciant, quibus se in DEI voluntatem resignent;

signent, crucem suam cum patientia perferant &c. De moribundis dictum *sup. n. no.* II. Dispositio animi. Quando enim Confessarius prudenter timer, aliquem promeritam pœnitentiam gravem, si imponatur, non impleturum; maximè autem si pœnitens de ea conqueratur, vel roget pro alia sibi faciliore; tunc omnino ejus infirmitati condescendum est, & pœnitentia multùm moderanda, vel prorsus mutanda. Idque propter has rationes; ne ei præbeatur occasio novi peccati quoad omissionem pœnitentiæ; vel ne tristis aut afflictus abeat; vel ne conjiciatur in periculum desperationis; vel ne quærat Confessarium, qui nesciat eum curare; vel ne penitus absterreatur à frequentanda confessione, ad quam potius alliciendus esset; cum longè utilius sit, peccatoribus frequenter confiteri, quàm alia opera pœnalia exercere, ut ait Dicast. *cit. Diss. 14. n. 49.* Consultius omnino est, gravissimo quoque peccatori unum tantùm *Pater & Ave* imponere, quàm per graviolem pœnitentiam injunctam efficere, ut ex confessionali abeat afflictus, vel desperatus, vel horrore confessionis affectus. Tamb. *de conf. l. 4. cap. 1. n. 12.* Præstat quoque cum parva pœnitentia, quæ tamen videtur esse implenda, ducere confitentem ad Purgatorium, quàm cum magna, utpote juxta communiolem præcepta & sub mortali obligante, præcipitare in infernum, inquit Gerson apud Laym. *l. 5. tr. 6. cap. 15. n. 11.* Rectè autem DD. hîc volunt, pœnitentem esse commoendandum, minorem pœnitentiam injungi solùm ob ipsius imbecillitatem, ut propterea ipse deinde spontaneis operibus bonis defectum pœnitentiæ suppleat; & peccata

sua non pro parvitate pœnitentiæ parvi faciat. Sed omitti debet monitio hæc, si ille inde redderetur pusillanimis; & omitti potest, si videatur non profutura, vel certè non necessaria, cum nimirum pœnitens ipse jam id advertit, & per se facturus videtur. Bonac. *loco mox citando.* III. Magnitudo Contritionis. Nam magis contrito levior potest imponi pœnitentia, Bonac. *tom. 1. Diss. 5. q. 5. sect. 3. p. 2. n. 17.* cum ipsa quoque contritio multum pœnæ demat. Idem est de attritione, quia etiam in reo peccati mortalis perseverat, moraliter saltem, usque ad absolutionem, incipitque tunc ad satisfaciendum pro remissis peccatis esse idonea. Dicast. *cit. Diss. 14. n. 33.* Unde & IV. Ulus frequens bonorum operum. Cum enim omnia præter alios fructus habeant etiam fructum satisfactorium ex opere operantis; ideo expungit quis aliquam pœnam temporalem, quoties ejusmodi opus saltem in statu gratiæ, adeoque etiam post commissum mortale, & nondum quidem per absolutionem, sed tamen per perfectam contritionem jam iterum remissum, exercet; etiam si de satisfactione præstanda nihil cogitet, de quo vide *sup. p. 4. n. 11.* Quam ob causam non est improbandum, si iis, qui non solent nisi venialiter tantùm peccare, & tamen multa bona opera quovis die peragunt; uti Regulares aliæque devotæ personæ faciunt, injungatur levissimæ tantùm pœnitentiæ; quia cum confitentur, plerumque pœnam temporalem pro peccatis suis venialibus debitam jam antè, vel totam, vel quoad maximam partem per alia bona opera persolverunt.

121. Et si ergo Confessarius non rectè faciat,

faciat, si pro gravissimis peccatis levissimas pœnitentias injungat, quia agit contra officium æqui Judicis, boni Medici, & fidelis Dispensatoris Mysteriorum DEI, præbetque occasionem, ut pœnitentes peccata minoris æstiment, liberiùsque ea committant, adeoque ipse, & quidem, ut Palao cit. p. 21, §. 3, n. 9. ait, *absque dubio mortaliter* peccet; & propterea teneatur salutare, ac pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate convenientes satisfactiones injungere, juxta Trid. l. c. Ex prædictis tamen satis patet, quòd pœnitentia adhuc possit esse salutaris, & conveniens, quamvis pro gravitate delictorum, si præcisè secundùm se spectentur, sit multò minor.

Sicut etiam præterea minui potest pœnitentia I. si pœnitens videatur per eam posse allici ad frequentiorē Confessionem, ipsi valde utilem, Bonac. l. c. n. 18. II. si pœnitens jam antè sit lucratus aliquas indulgentias, vel videatur proximè lucraturus; vel ceterè ei imponatur, ut conetur lucrari, sicut hodie passim ubivis ferè quivis lucrari potest, III. Si Confessarius velit post absolutionem dicere Orationem, *Passio Domini*, & in ea per illud: *Quidquid boni feceris, & mali sustinueris &c.* injungere aliqua opera, si quæ postea adhuc facturus est pœnitens: ut *sup. n. 115. & seqq.* sufficienter ab autoritate & ratione ostensum est. Ut proinde non possim non mirari, quòd Card. Lug. de pœnit. Diss. 25. n. 57. scripserit, non videri sibi hanc doctrinam esse probabilem. IV. quia ipsa confessio est opus valde satisfactorium, utpote valde grave, & arduum. Ideo Confessarius, etsi sciret, quòdnam opus pœnale
R. P. Stoer. Trib. Pœnit. Lib. II.

esset æquale pœnæ pro remissis peccatis debitæ, tamen non deberet illud, sed aliud levius imponere ratione factæ confessionis; uti & propterea V. quia quodvis opus honestum præter vim satisfactoriam, quàm ex se habet, acquirit insuper etiam vi Sacramenti adhuc aliam ex opere operato, adeoque tunc plus valet & satisfacit, quàm per se, & ex opere operantis potest. Dicast. cit. Diss. 14. num. 33.

Ex dictis hoc & præced. num. patet quàm rectè procedat, & justè excusetur hodierna praxis, quâ leves pœnitentiæ, ut inquit Lugo l. c. n. 60. imponuntur pro gravissimis peccatis.

An & quomodo Confessarius pœnitentiam ab alio, vel à se ipso injunctam, vel ipse etiam pœnitens possit sibi commutare in aliquid aliud, dictum est *sup. l. 1. p. 4. num. 10.*

QUÆSTIO IV.

De quibusdam aliis obligationibus Confessarii.

PRÆTER eas, quæ ad officium Confessarii spectant, & præced. Quæst. explicatæ sunt, supersunt adhuc multæ & variæ. Reducendo omnes ad paucas. 1. est obligatio audiendi pœnitentem, ejùsque confessionem. 2. instruendi. 3. sanandi. 4. commissos proprios errores corrigendi. 5. Sigillum servandi.

ARTICULUS I.

De Confessarii obligatione audiendi Confessionem.

K

§. I.